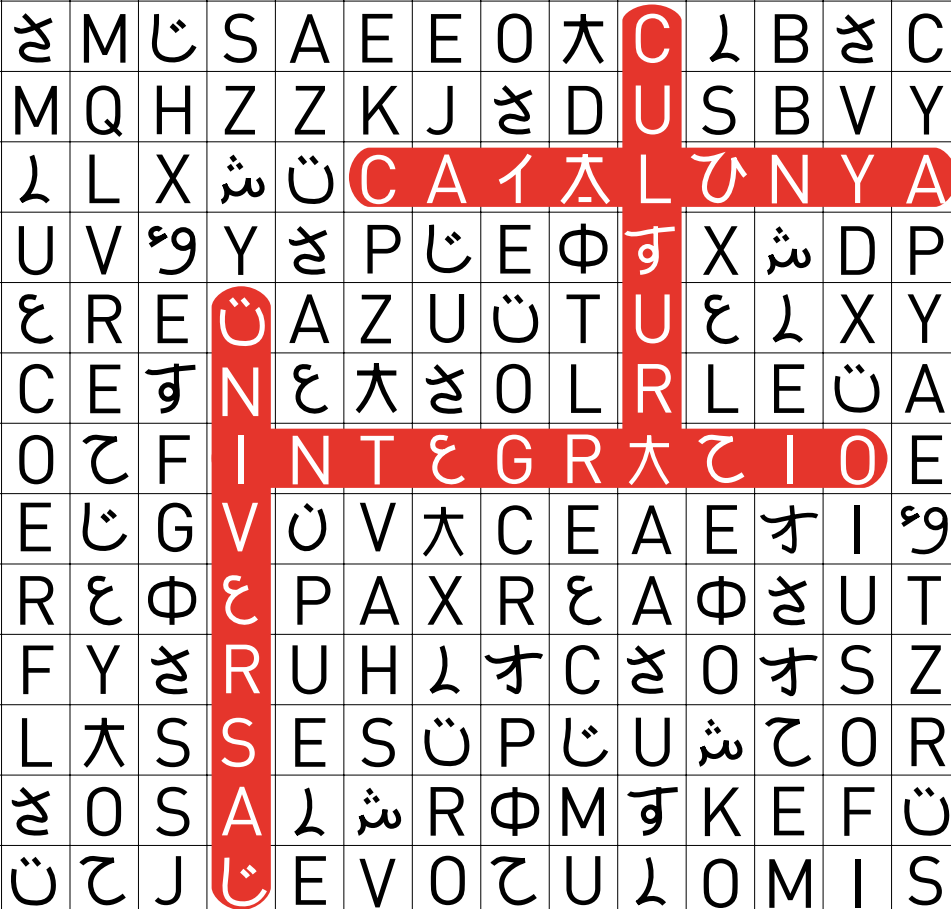

CATALONIA NEWS

GENER-MARC 2007 NÚM.3 WWW.CATALONIANEWS.CAT

CATALUNYA, TERRA D'ACOLLIDA COM CONVIUEN SET MILIONS DE CATALANS

- NOU GOVERN: EXPLIQUEM LES PRIMERES MESURES
- L'ONU JA ACULL CATALUNYA EN DIVERSES REUNIONS
- AGUSTÍ CENTELLES, EL FOTÒGRAF DE LA MEMÒRIA
- LA CULTURA CATALANA VIATJA A NOVA YORK
- SALVADOR GINER: "AL CATALÀ LI CAL MOLTA PACIÈNCIA PER EXPLICAR-SE"

Sabem com **eliminar** les desigualtats de gènere;
com **assegurar** l'accés de totes les nenes a l'escola primària;
com **reduir** la taxa de mortalitat materna.

Tenim les respostes i els recursos. **Només ens faltes tu.**

www.sinexcusas2015.org

CAMPANYA DEL MIL·LENNI

VEUS CONTRA LA POBRESA

SUMARI

4	5	L'opinió del director Retrobament i impuls Catalunya a fons Actualitat política Primers dies, primeres lleis	32	33	
6	7		34	35	
8	9		36	37	Art La cultura catalana viatja a NY
10	11	Innovació L'imant biomèdic	38	39	
12	13	El reportatge: La immigració a Catalunya Terra de pas, terra d'acollida "He integrat el territori a la meua identitat" La gran onada	40	41	Literatura Pels camins de l'exili. Per Julià Guillamon
14	15		42	43	La personalitat L'arxiu amagat de Puig i Cadafalch
16	17		44	45	Coneguem... l'Institut d'Estudis Catalans (IEC) Centenari pletòric Salvador Giner: "Al català li cal molta paciència per explicar-se"
18	19		46	47	
20	21	Esports Adam Raga, un campió sense obstacles Catalunya al món Cooperació exterior Participació a reunions de l'ONU	48	49	
22	23	Comunitats catalanes Opinió: Comunitats de l'exterior. Per Rafel Caballeria El nou portal dels catalans de tot el món	50	51	Propostes Descobreix... El call jueu de Girona Una ciutat dins una ciutat
24	25	La crònica de la corresponsal... de Nova York Aquí sóc jo, i que triomfin ells. Per Anna Grau	52	53	Visita... El Pirineu La Catalunya blanca
26	27	La visió de l'expatriat 50 anys de somni europeu. Per Ricard Ramon i Sumoy	54	55	
28	29	La catalana de l'exterior Sara Pagans: "Queden coses per millorar, però podem ser optimistes"	56	57	Tasta... Les postres catalanes Ruta de la cuina dolça
30	31	Cultura 30 Agustí Centelles: El fotògraf de la memòria	58	59	La proposta gastronòmica de Marta Carnicero De plats ensucrats Catalunya en breu

RETROBAMENT I IMPULS

Em retrobo amb gran satisfacció amb uns lectors a qui indirectament vaig conèixer en el primer número de la revista, quan des del Programa de Suport a les Comunitats Catalanes de l'Exterior, llavors a la Secretaria de Cooperació Exterior, posàvem els fonaments de *CATALONIA News*. Ara el Programa de Suport s'integra dins un conjunt molt més ampli d'acció exterior de la Generalitat: la Secretaria d'Afers Exteriors, adscrita al Departament de la Vicepresidència que encapçala Josep-Lluís Carod-Rovira, màxim responsable de la política exterior catalana. La Secretaria té com a missió principal projectar el país a l'exterior i per tant, coincideix plenament amb els objectius de *CATALONIA News*: donar a conèixer què és avui Catalunya i quina relació vol mantenir amb l'exterior.

Per això, aquestes pàgines volen recollir diversos aspectes de l'actualitat catalana, tant pel que fa a la informació del Govern d'interès per a l'exterior, com des del punt de vista dels professionals independents que col·laboren amb la seva firma en reportatges i articles d'opinió sobre Catalunya o la seva relació amb el món. També hi haurà espai per explicar la política exterior catalana, que es coordina i impulsa des de la Secretaria però que també s'expressa en les accions que fa el gran exportador de cultura catalana -l'Institut Ramon Llull-, o el del comerç i el turisme -el Departament d'Innovació, Universitats i Empresa-, entre altres. Ara bé, tampoc deixa de banda l'acció exterior d'altres actors, especialment els que configuren la societat civil catalana. El Govern de Catalunya, precisament, els vol donar el màxim suport i per això ha creat la Direcció General de Projecció Internacional de les Organitzacions Catalanes, dins la Secretaria d'Exteriors.

Tota aquesta activitat l'expressarem per primer cop amb una edició impresa de la revista en anglès, un projecte que està en el mateix origen de *CATALONIA News* i que dona sentit últim al seu nom, així com una altra versió en castellà. *CATALONIA News*, per tant, parlarà en dues de les llengües més utilitzades del món, sense renunciar a aquella que li dona identitat i raó d'existir, la llengua catalana.

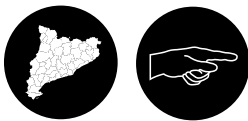
Albert Royo i Mariné

Direcció editorial: Albert Royo i Mariné, Secretari d'Afers Exteriors
Direcció periodística i coordinació: Sandra Buxaderas i Sans
Redactors/es i col·laboradors/es per aquest número: Sandra Buxaderas, Sara Bosch, Rafel Caballeria, Carles C. Garcia, Jordi Camí, Marta Carnicero, Mar Carrera, Anna Grau, Joan Guerrero, Julià Guillamon, Francesc Joan, Isabel Luna, Marina Sanz, Montse Armengol, Joan Potau, Ricard Ramon, Emma Reverter i Abel Ubach
Compaginació: Catalonia News / MartellGràfic
Diseny original: Quim Martell (MartellGràfic)
Suport de producció: Ignasi Centelles
Assessorament lingüístic: M.Teresa Sucarrats
Impressió i publicitat: El Tinter (empresa certificada ISO 1400 i EMAS)
Dipòsit legal: B-27.985-2006

Agraïments: Gremi Provincial de Pastisseria de Barcelona, IEC, Institut de Cultura de Barcelona, MNAC, PRBB, Premsa de la Generalitat de Catalunya, Sergi Centelles, The Cleveland Museum of Art

Suscripcions: www.catalonianews.cat
Secretaria d'Afers Exteriors
Vicepresidència de la Generalitat de Catalunya
Via Laietana 14, 5a, 08003 Barcelona

Les opinions i anàlisis dels redactors i col·laboradors de *Catalonia News* representen el seu punt de vista personal i no comprometen la posició del Govern de la Generalitat de Catalunya.

PRIMERS DIES, PRIMERES LLEIS

EL NOU GOVERN DE LA GENERALITAT CATALANA FA POQUES SETMANES QUE HA PRES POSSESSIÓ I JA HA APROVAT LLEIS IMPORTANTS EN L'ÀMBIT DELS SERVEIS SOCIALS, L'HABITATGE, LA CULTURA I LA MEMÒRIA HISTÒRICA. TAMBÉ HA TIRAT ENDAVANT EL PRIMER PROJECTE DE LLEI NASCUT ARRAN DEL NOU ESTATUT: EL DE LA CREACIÓ DE L'AGÈNCIA TRIBUTÀRIA CATALANA.

Les tres forces polítiques que conformen l'Entesa Nacional pel Progrés s'han posat a treballar de seguida que es va conformar l'organigrama de govern, que té al capdamunt el president, José Montilla, i el vicepresident, Josep-Lluís Carod-Rovira. A la segona reunió de l'Executiu ja es va aprovar el Projecte de Llei de serveis socials, que garanteix i universalitza el dret als serveis socials. Un projecte gestat

durant la primera experiència de govern de les tres forces polítiques (Partit Socialista de Catalunya-Ciutadans pel Canvi, Esquerra Republicana de Catalunya, i Iniciativa per Catalunya Verds-EUiA), i que ara, un cop aprovat pel Govern d'Entesa, es troba ja en tràmit parlamentari.

Així mateix, el Govern també ha començat a desenvolupar el nou Estatut, aprovat en referèndum el 18 de juny de 2006. El primer projecte de llei que neix fruit del nou marc d'autonomia és el que crea l'Agència Tributària de Catalunya. Paral·lelament, s'han pactat les reunions amb el govern espanyol per desenvolupar altres disposicions de la normativa fonamental catalana.

Alguns dels principals projectes legislatius aprovats pel Govern, i que ara passaran pel Parlament, són aquests:

SERVEIS SOCIALS

Com subratllava el Govern en aprovar aquesta llei, el desembre passat, es passa d'un model assistencialista cap a un nou model garantista i universal. Un exemple: fins ara, quan s'analitzava la renda d'una persona de la tercera edat per tal de donar-li un servei de residència assistida,

Foto de família del nou Govern

Actualitat política

José Montilla Aguilera
President

Josép-Lluís Carod-Rovira
Vicepresident

Joan Saura i Laporta
Conseller d'Interior,
Relacions Institucionals
i Participació

Antoni Castells i Oliveres
Conseller d'Economia
i Finances

Joan Puigcercós i Boixassa
Conseller de Governació i
Administracions Públiques

Joaquim Nadal i Farreras
Conseller de Política
Territorial i
Obres Públiques

Montserrat Tura i Camafreita
Consellera de Justícia

Ernest Maragall i Mira
Conseller d'Educació

Joan Manuel Tresseras i Gaju
Conseller de Cultura
i Mitjans de Comunicació

Marina Geli i Fàbrega
Consellera de Salut

Joaquim Llena i Cortina
Conseller d'Agricultura,
Alimentació i Acció Rural

Ma. del Mar Serna Calvo
Consellera de Treball

Carme Capdevila i Palau
Consellera d'Acció Social i
Ciutadania

Josép Huguet
Conseller d'Innovació,
Universitats i Empresa

Francesc Baltasar i Albesa
Conseller de Medi
Ambient i Habitatge

es tenia en compte la situació econòmica dels fills; amb la nova llei, això no serà així i només s'avaluarà la renda de la persona usuària.

Una altra disposició clau és que les administracions no es passaran la responsabilitat d'atendre les demandes de la ciutadania d'unes a altres, perquè hi haurà una xarxa única de serveis socials de responsabilitat pública. A més, totes les persones i famílies que vagin als serveis socials tindran assignat un professional de referència, que els orientarà en totes les gestions que necessitin al llarg de la seva vida, i els avisarà quan hagin de fer un nou tràmit o hagi entrat en vigor una nova ajuda o servei.

Així mateix, les persones amb greu situació de dependència física podran triar entre seguir vivint a casa seva amb ajut professional a domicili, viure en un centre residencial, o bé disposar d'un assistent personal que li faciliti l'organització de la seva vida, segons la seva elecció: l'objectiu és guanyar autonomia personal.

Un altre canvi de relleu és que les persones que creguin que no són ateses correctament o que no se li garanteixen els drets estatutaris o fixats per llei, podran exigir-ne el compliment més fàcilment a l'Administració.

CONSELL DE LA CULTURA I DE LES ARTS

El Govern volia donar més protagonisme al món de la cultura i les arts en la definició i la gestió de la política cultural pública. Per això projecta el Consell de la Cultura i de les Arts, que neix fruit d'un llarg procés de debat amb el sector cultural català. El Consell decidirà la

LES PERSONES AMB GREU SITUACIÓ DE DEPENDÈNCIA FÍSICA PODRAN TRIAR ENTRE SEGUIR VIVINT A CASA SEVA AMB AJUT PROFESSIONAL A DOMICILI, VIURE EN UN CENTRE RESIDENCIAL, O BÉ DISPOSAR D'UN ASSISTENT PERSONAL QUE LI FACILITI L'ORGANITZACIÓ DE LA SEVA VIDA, SEGONS LA SEVA ELECCIÓ: L'OBJECTIU ÉS GUANYAR AUTONOMIA PERSONAL

EL CONSELL DE LA CULTURA I DE LES ARTS DONARÀ MÉS PROTAGONISME ALS CREADORS EN LA DEFINICIÓ I LA GESTIÓ DE LA POLÍTICA CULTURAL PÚBLICA

destinació dels fons que el Govern reserva a la promoció i el foment de la creació artística i cultural, participarà en la definició de les línies estratègiques i els objectius nacionals culturals, i concedirà els Premis Nacionals de Cultura de la Generalitat.

A més, el Consell treballarà per afavorir el diàleg amb els sectors culturals. També elaborarà l'informe anual sobre l'estat de la cultura catalana i informarà el Govern sobre els avantprojectes de llei que incideixin en política cultural o artística i sobre el nomenament dels responsables d'equipaments culturals que corresponguin al Govern.

Els membres del Consell seran proposats pel president de la Generalitat i nomenats pel Parlament de Catalunya.

REBAIXA DE PEATGES ALS USUARIS HABITUALS

Els usuaris habituals del túnel del Cadí, els accessos de Mollet (C-33), i d'Allella (C-32), així com els que passin per les Fonts de Terrassa (C-16), ja no hauran de pagar peatge. És una de les primeres mesures aprovades pel Govern d'Entesa.

QUARTA CONVOCATÒRIA DE LA LLEI DE BARRIS

Durant les primeres setmanes de vida, el Govern també ha donat llum verda a la nova convocatòria de la Llei de millora de barris, que preveu una inversió de 99 milions d'euros. S'hi podran acollir una quinzena de barris. Amb les tres edicions anteriors, ja s'han concedit ajut a 46 barris més amb una població resident de més de 800.000 persones.

OBRA PÚBLICA AMB MÉS SEGURETAT I QUALITAT

El Govern ha incorporat noves obligacions a l'hora de fer obra pública arran de l'esfondrament d'habitatges al barri del Carmel. El projecte de llei es fixa en la idoneïtat dels mètodes constructius, la qualitat dels projectes, dels

Actualitat política

materials i de l'obra. També vetlla pel compliment de la legislació social, per la idoneïtat de l'obra als fins públics que ha de servir, i l'adequació de les opcions escollides a les característiques de l'indret. La nova legislació permetrà augmentar la publicitat dels plans, els programes i els projectes d'obres, la transparència i la publicitat en el procés de contractació i la sostenibilitat i la protecció del medi ambient. A banda, el projecte de llei delimita les responsabilitats de cada actor. I per a les obres subterrànies, establirà els estudis geològics i geotècnics obligatoris, fixa una supervisió contínua, i estableix un consell assessor de túnels, així com les formes d'arbitratge en cas de conflictes.

REFORMA DE L'INSTITUT CATALÀ DE LA SALUT

L'avantprojecte de llei aprovat pel Govern transforma l'ICS en empresa pública i n'estableix una estructura molt més àgil, que permetrà millorar els serveis assistencials, la coordinació, i les condicions laborals del personal. Una de les claus de la reforma és la descentralització territorial i la millora en l'autonomia de decisió dels seus centres, així com la reducció de la burocràcia. Ara, l'ICS és el proveïdor públic de serveis sanitaris més gran de Catalunya, amb 8 hospitals, més de 450 unitats de servei d'atenció primària i quasi 40.000 professionals.

CREACIÓ DEL MEMORIAL DEMOCRÀTIC

Durant les primeres setmanes de vida, el Govern d'Entesa ha aprovat també el Projecte de llei de creació del Memorial Democràtic, la institució que desplegarà les polítiques públiques adreçades a la recuperació, la commemoració i el foment de la memòria democràtica. Serà l'eina del

EL MEMORIAL DEMOCRÀTIC SERÀ L'EINA DEL GOVERN PER FOMENTAR EL CONEIXEMENT DE LA REPRESSIÓ DE LA DICTADURA, DE L'EXILI I DE LA DEPORTACIÓ ELS VALORS I LES ACCIONS DE L'ANTIFRANQUISME, I PER TANT, DE TOTES LES TRADICIONS DE LA CULTURA DEMOCRÀTICA

LA LLEI DE L'HABITATGE INCORPORA ASPECTES INNOVADORS COM L'ASSETJAMENT IMMOBILIARI, LA SUBOCUPACIÓ O SOBRECUPACIÓ DELS HABITATGES, O LA SEVA DEGRADACIÓ FÍSICA

Amb la nova llei de serveis socials, es garanteix un nou model garantista i universal

Govern per fomentar el coneixement de la repressió de la dictadura, de l'exili i de la deportació, els valors i les accions de l'antifranquisme, i per tant, de totes les tradicions de la cultura democràtica. En un comunicat, el Govern recorda que "trenta anys després de l'acabament del règim franquista, a l'Estat espanyol no existeix cap

Promoció de pisos de protecció oficial

institució governamental d'aquestes característiques. En canvi, els Estats amb més tradició democràtica han dut a termes polítiques públiques per commemorar i difondre la seva història democràtica".

INSTITUT CATALÀ INTERNACIONAL PER LA PAU

Té la voluntat de fer de Catalunya un referent internacional en temes de pau, en la doble vessant acadèmica i d'acció. L'Institut estarà destinat a la promoció de la cultura de la pau, la mediació en conflictes, el suport a les entitats i moviments socials, la recerca científica en aquest àmbit, l'assessorament de les administracions i la formació d'experts en resolució de conflictes.

LLEI DE L'HABITATGE

La primera llei que tracta íntegrament aquest tema. Arriba després de vuit mesos de treball amb els sectors implicats. Incorpora aspectes innovadors com l'assetjament immobiliari, la subocupació o sobreocupació dels habitatges, o la seva degradació física. Impulsa la creació d'un parc d'habitatges assequible, i protegeix els sectors desafavorits en el mercat lliure d'habitatges.

AGÈNCIA TRIBUTÀRIA

La primera llei de desenvolupament de l'Estatut. Crea una administració tributària autònoma que gestionarà, liquidarà, inspeccionarà i recaptarà els impostos propis i els cedits totalment.

Catalonia News

NOVA POLÍTICA D'EXTERIORS CATALANA

El vicepresident de la Generalitat, Josep-Lluís Carod-Rovira, ha avançat les grans línies d'acció exterior, que liderarà la Secretaria d'Afers Exteriors a excepció de la relació amb les institucions de la UE, considerada una política interna que depèn de Presidència:

ORDRE. Ordenació coherent de totes les facetes de les relacions internacionals, amb lleialtat institucional i col·laboració mútua amb el Ministeri d'Exteriors.

ESTATS I REGIONS. Impuls de les relacions amb els governs dels estats membres de la UE i de les principals potències regionals i mundials. Intentar assolir la presència de Catalunya en organitzacions multilaterals com ara la UNESCO. Suport al procés euromediterrani, l'Euroregió, els Quatre Motors, la Comunitat de Treball dels Pirineus. Obertura de noves delegacions del Govern a l'exterior. Suport a l'Institut Ramon Llull

per obrir presència a l'exterior. Impuls a la creació de l'Eurodistricte entre el Departament del Llenguadoc-Rosselló i les comarques gironines.

COOPERACIÓ. Assolir el lliniar del 0,7% en cooperació el 2010 a partir dels recursos propis. Aprovació del Pla director de la cooperació catalana fins al 2010, que preveu més suport als països mediterranis i subsaharians. Més cooperació directa amb les administracions dels països receptors quan sigui possible. Suport als organismes de l'ONU. Desplegament d'oficines tècniques. Impuls a missions d'observació electoral.

SOCIETAT CIVIL. Suport a la presència internacional de l'associacionisme català. Posar al dia la Llei de suport a les comunitats catalanes de l'exterior. Fer present l'esport català allà on sigui possible.

L'IMANT BIOMÈDIC

LA RECERCA BIOMÈDICA MÉS IMPORTANT DEL SUD D'EUROPA ES FA A BARCELONA. DES D'AQUÍ S'INVESTIGA PER SOLUCIONAR ELS PROBLEMES DE SALUT MITJANÇANT LA BIOLOGIA, LA CIÈNCIA NATURAL QUE ESTUDIA L'ORIGEN I EVOLUCIÓ DE LA MATÈRIA VIVA. PARLEM DEL PARC DE RECERCA BIOMÈDICA DE BARCELONA (PRBB), L'ATRACCIÓ D'UN MILER D'INVESTIGADORS DE MÉS DE 30 NACIONALITATS.

No fa un any que es va inaugurar i el Parc de Recerca Biomèdica de Barcelona (www.prbb.org) ja funciona a ple rendiment. L'objectiu és tan clar com ambiciós: fer de motor del desenvolupament científic a Catalunya, un pas més cap a la consolidació de la bioregió catalana.

El parc compta amb més de 55.000 metres quadrats construïts en un entorn privilegiat: al costat de la platja de la

Vila Olímpica. Es tracta d'un gran edifici el·líptic i cobert de cedre roig, dotat d'una infraestructura informàtica i de comunicacions molt avançada, a més d'espais comuns, com un modern auditori. Segons el seu director, Jordi Camí, és comparable a "un vaixell amb la proa mirant el mar". Aquesta nau arrossega amb ella més flota: hospitals, universitats i indústria sanitària. Diferents departaments, institucions i centres de recerca independents que treballen en xarxa amb el parc per estudiar la vida dels àtoms, les molècules i les cèl·lules que la componen. Endinsar-se en aquest univers microscòpic és clau per detectar malalties i proposar teràpies.

Tot és a punt per al 2007, declarat l'any de la ciència a Barcelona (www.bcn.es/ciencia2007). L'Ajuntament i la Generalitat volen així consolidar la recerca i la innovació com a elements clau de riquesa, pau i desenvolupament. A més, l'any de la ciència afavorirà col·laboracions estratègiques i aliances internacionals, especialment amb la resta de l'Estat, Europa i la Mediterrània.

CIENTÍFICS I RECERCA INTERNACIONALS

El parc és un imant tant per als científics catalans com per als estrangers. Alguns d'aquests professionals tornen després d'haver treballat fora, com Luis Serrano, qui ha canviat el Laboratori Europeu de Biologia Molecular amb seu a Heidelberg (Alemanya) per la investigació d'éssers vius amb models matemàtics.

Tot el personal que hi treballa ha superat un procés de

El Parc de Recerca Biomèdica ocupa un lloc privilegiat al port de Barcelona

El parc atreu científics catalans i internacionals

selecció exhaustiu basat en la competència científica. Aquests investigadors han adoptat un codi de conducta comú: l'anomenat Codi de Bones Pràctiques Científiques (CBPC). El codi fa un pas més per millorar la qualitat de la pràctica i la recerca científiques, més enllà del que estableixen les normes jurídiques.

Com a complement al codi, s'ha creat un comitè per a la integritat de la recerca, un òrgan format per professionals interns i externs al parc perquè els investigadors hi puguin recórrer en cas de dubte o conflicte a l'hora d'aplicar el Codi de Bones Pràctiques Científiques.

CENTRES, ÀREES I SOLUCIONS CIENTÍFIQUES

Els científics treballen en xarxa per generar coneixements pràctics per a la biomedicina del futur i la seva transferència cap a la indústria. Les diferents institucions i centres independents que formen part del parc inclouen l'Institut Municipal d'Investigació Mèdica (IMIM) i el Centre de Recerca en Epidemiologia Ambiental (CREAL), que estudia la influència del medi sobre l'origen de les malalties: per exemple, com la contaminació afecta els qui potencien l'asma. D'altra banda, el Departament de Ciències Experimentals i de la Salut de la Universitat Pompeu Fabra (CEXS-UPF) ofereix en exclusiva la llicenciatura de Biologia Humana i el doctorat en Ciències de la Salut i de la Vida, adaptat a l'Espai Europeu d'Ensenyament Superior. El Centre de Regulació Genòmica (CRG) crea normes per al tractament de malalties amb la inserció de gens, cèl·lules i teixits. El Centre de Medicina Regenerativa de Barcelo-

na (CMRB) cerca noves teràpies per al tractament de les malalties degeneratives, com el càncer, l'alzheimer o la diabetis. L'Institut d'Alta Tecnologia (IAT) ofereix tecnologies que permeten la recerca.

L'activitat científica d'aquests centres s'agrupa dins de grans àmbits temàtics, com la informàtica biomèdica, la regulació gènica, la biologia cel·lular, la farmacologia, la genètica humana i la salut pública. Només aquest gegant de la recerca podia permetre's una divisió tan precisa de la biomedicina per al benestar de la població.

El parc ho vol tenir tot sota control: la recerca i els seus professionals, els centres que col·laboren en xarxa i les diferents àrees temàtiques. Per afrontar els reptes que presenta el desenvolupament de nous fàrmacs, també ha creat PRBB Solutions, la connexió entre l'activitat que es realitza al parc i les companyies farmacèutiques. Les eines per satisfer aquestes necessitats van des del patrocini de projectes de recerca fins a les llicències de propietat intel·lectual o la participació en seminaris i conferències.

El Parc de Recerca Biomèdica de Barcelona engloba així tot el procés i potes de la investigació molecular. La bioregió catalana, mitjançant aquesta gran flota, es consolida com a promotora d'aquest sector i com a xarxa de col·laboracions entre els actors principals de la biotecnologia.

Sara Bosch

TERRA DE PAS, TERRA D'ACOLLIDA

LA POSICIÓ GEOGRÀFICA, LA SITUACIÓ ECONÒMICA, LA MATEIXA HISTÒRIA... TOT PLEGAT HA CONVERTIT LA CATALUNYA D'AVUI EN UNA DE LES ZONES D'EUROPA AMB MÉS FLUX DE PERSONES. PERÒ ALHORA HA SABUT MANTENIR UNA PERSONALITAT CULTURAL BEN CONCRETA. LA CLAU HA ESTAT SABER INTEGRAR ELS NOUINGUTS I ENRIQUIR-SE CULTURALMENT. UNA MESCLA QUE, SENSE ANAR MÉS LLUNY, TÉ COM A RESULTAT QUE CATALUNYA TINGUI ARA UN PRESIDENT, JOSÉ MONTILLA, NASCUT FORA DEL TERRITORI.

* PER ISABEL LUNA

Si la música és una de les expressions que més sintonitzen amb l'ànima d'un poble, no hi ha dubte que la catalana reflecteix les aportacions que li han arribat de cultures foranes que han anat arrelant a Catalunya: des dels trobadors medievals occitans, passant pels creadors de la rumba catalana i, ara, els nous artistes que fusionen tota mena de ritmes d'arreu del món.

El que era un procés mil·lenari, però, es va accelerar a les dècades dels anys 50 i 60 i continua viu. L'any 1964 l'escriptor Francesc Candel escrivia *Els altres catalans*, una obra que en el seu moment va obrir els ulls a molts ciutadans davant l'arribada a Catalunya de centenars de milers de persones provinents d'arreu d'Espanya. La missió de Candel era retratar i explicar una realitat desconeguda i marginada, sempre sota el jou de la inquietant pregunta: "S'integra o no s'integra a Catalunya el contingent immigrant?".

Trenta-set anys després, el 2001, Candel reutilitza el títol del seu llibre més cèlebre i publica *Els altres catalans del segle XXI*, juntament amb Josep Maria Cuenca. Què ha canviat? Moltes coses. Ara ens trobem davant un fenomen migratori nou que, un cop més, cal retratar i explicar. Candel no defuig el repte i l'encomana a tots els

ciutadans: el repte de continuar treballant per a aconseguir una Catalunya plural i integradora.

Les darreres xifres facilitades per la Secretaria per la Immigració de la Generalitat diuen que el 13,7% dels ciutadans de Catalunya són d'origen immigrant. Un percentatge que, pocs mesos abans, ja apuntava la Fundació Jaume Bofill a l'estudi *L'estat de la immigració. Anuari 2005*. Més enllà d'aquesta dada, n'hi ha d'altres que també poden sorprendre, com que cada dia s'empadronen a Catalunya 279 nouvinguts, que la població estrangera s'ha multiplicat per cinc en els últims sis anys o que, tot i el darrer procés de regularització, els sindicats xifren en més de 250.000 les persones sense papers. Tot plegat es resumeix en què a Catalunya ja hi viuen més de set milions de persones, ho mireu per on ho mireu. Ja sigui comptant el padró, ja sigui comptant les targetes sanitàries. I que, per nacionalitat, marroquins, romanesos i equatorians lideren el rànquing dels nouvinguts.

Botiga de productes argentins al barri Gòtic de Barcelona

CARLES C. GARCIA

CARLES C. GARCIA

Dos immigrants uruguayans esperen el seu torn a la cua

D'aquesta manera, l'augment de la població es palpeja en gairebé tots els àmbits de la societat. Les aules de les escoles ja són de mil colors i els 100 grams de botifarra catalana ja ens els preparen, ben talladets, la Nancy, l'Anissa o la Fatumata. I és en tots els àmbits que es fixa el Pla de Ciutadania i Immigració 2005-2008 de la Secretaria per la Immigració del Govern català. El seu responsable, Oriol Amorós, indica quins són els principals instruments de què disposen per a impulsar la cohesió social: "Bàsicament, tenim més recursos. En els darrers dos anys han crescut molt, gràcies a la petició del grup parlamentari d'ERC al Congrés dels Diputats durant les negociacions dels Pressupostos Generals de l'Estat. Això ens ha permès tirar endavant més de 1.628 accions d'integració, incloent-hi els programes dels diferents departaments de la Generalitat, accions a través dels ajuntaments i altres ens locals, i projectes i activitats d'integració d'associacions de persones immigrades i de suport a immigrants i retornats. També ens ha permès reforçar àrees i serveis que han augmentat en nombre d'usuaris per l'arribada de nova població".

Els fonaments d'aquest edifici són, doncs, les administra-

cions i serveis locals. Ells són també els que s'enfronten en primer lloc a les problemàtiques que apareixen diàriament. Un exemple són els oratoris musulmans a les ciutats i pobles de Catalunya. En dues dècades han passat de 4 a més de 150, fet que ha comportat polèmiques veïnals i conflictes que cada ajuntament ha intentat resoldre de la millor manera. És el cas de l'Ajuntament de Badalona (Barcelona), que ha redactat una normativa específica per a regular els llocs de culte per tal que hi hagi totes les garanties de seguretat i salut pública. I que aquestes siguin, alhora, ben compatibles amb la llibertat religiosa.

Aconseguir l'equilibri social, però, no és fàcil. Amorós apunta que una de les principals preocupacions que tenen és "reforçar els serveis públics per evitar que l'arribada de nous immigrants suposi una reducció de la quantia i qualitat d'aquests serveis, com ara la salut, l'atenció social i l'educació. Per això s'han creat, per exemple, més de 1.000 aules d'acollida a les escoles catalanes".

Aquestes aules són imprescindibles en el sistema educatiu, ja que permeten que els nens i nenes puguin fer un procés d'adaptació i aprenentatge de la llen-

El reportatge: la immigració a Catalunya

gua que els ajudi a seguir amb normalitat el curs escolar. “Malgrat tot”, diu Amorós, “el nou Estatut permetrà ben aviat que el Govern tingui reconeguda la capacitat de tramitar i resoldre una qüestió molt important, les autoritzacions inicials per a poder treballar”.

Aquest darrer és potser un dels temes clau del procés migratori actual. Perquè, finalment, per a moltes persones tan important és l’acollida i la integració com l’obtenció dels preuats “papers”.

Les diferents versions de la Llei d’estrangeria no han resolt encara del tot la problemàtica que lliga el permís de

residència al permís de treball. Però el que sí és cert és que el darrer procés de regularització impulsat pel Govern espanyol a principi de 2005, ha permès normalitzar la situació i, per tant, les vides de molts nouvinguts. Tants com 100.000, dels prop de 350.000 que es va calcular aleshores que no tenien papers. A tot Espanya n’hi havia prop d’un milió. La principal condició va ser que calia tenir un contracte de treball. Amb això s’assegurava una legalitat i una coherència entre l’oferta i la demanda laboral, tot i que podem imaginar que la picaresca, les màfies i l’abús per part de molts empresaris també van ser presents durant el famós procés. Aquesta política, pensada en gran mesura per eliminar la condició de “no-ciudadà” que patien tantes persones, va acompanyada també d’una voluntat de continuar amb les contractacions en origen dels treballadors. En aquest sentit, les oficines del Govern català a l’estranger tenen un pes fonamental que hauria de consolidar-se de cara al futur.

No es poden obviar, igualment, les crítiques a aquest pla. Tant dels que pensen que ha suposat un nou “efecte crida” (per exemple, el Partit Popular), com dels que pensen que en realitat no s’estan facilitant les eines per atreure treballadors qualificats sinó que es vol mà d’obra barata per a mantenir la competitivitat de l’economia (CCOO a Catalunya). Les estadístiques, a més, confirmen que l’aportació dels immigrants a la Seguretat Social és de 8.000 milions d’euros, una quantitat que equival al superàvit que el Govern espanyol ha previst de cara al 2007.

En aquest punt sorgeixen dos debats que acostumen a omplir pàgines de diaris i minuts a la televisió. D’una banda, la idea que els nouvinguts fan les feines que els autòctons no desitgen fer. Així, segons dades recents de l’Enquesta de la Població Activa, els sectors de la construcció, l’hostaleria i personal domèstic a les Illes són els que concentren més nouvinguts. I d’altra banda, aquest estiu hem estat testimonis d’una trista cobertura mediàtica en relació amb l’arribada d’embarcacions amb sense papers a les Illes Canàries. L’anomenada “crisi dels cayucos” va saturar l’administració espanyola en ple mes d’agost i va deixar constància, novament, de la necessitat urgent d’activar polítiques d’acostament en matèria d’immigració i cooperació entre els governs de la UE i els dels principals països dels quals prové aquesta emigració. Caldrà veure quines mesures es prenen en relació amb aquest problema. Mentrestant, cal deixar també constància de la queixa i crida de moltes ONG, entre elles la Comissió Catalana d’Ajuda al Refugiat. Una crida que alerta al Govern i la UE: “Demanam que no es limitin a fer polítiques de controls de fronteres i que s’involucrin de manera activa a fer veritables programes de desenvolupament als països del Sud, que no facin de la immigració l’única sortida per a aquestes persones”.

CARLES C. GARCIA

Immigrants i turistes conviuen al Raval de Barcelona

CARLES C. GARCIA

El mestissatge i la barreja de cultures són fets als carrers dels nostres pobles i ciutats

CAMINAR ENDAVANT, APRENDRE DELS ERRORS

A l'escola, a la feina, al tren i a l'autobús, a les activitats de lleure, al centre comercial i al mercat, a la plaça del poble mentre prenem cafè... A qualsevol lloc i a qualsevol moment és possible aturar-se un moment i observar que la diversitat ja és un dels trets essencials del nostre temps. I és que a Catalunya hi conviuen actualment unes 170 nacionalitats. La multiplicació de cultures fa que les societats s'enriqueixin i s'hi filtrin costums nous, modes noves. La gastronomia n'és un bon exemple, i ho podem comprovar a través del món de la restauració i els mercats, on cada cop s'incorporen més receptes i productes d'altres països. Avui dia ja és possible comprar a Barcelona tots els ingredients indispensables per a preparar des d'un "Foutou amb peix blanc" de la Costa d'Ivori o un "Moro de Guandule" de la República Dominicana, fins a un "Mutton Curry" de l'Índia. També són un bon termòmetre la música, les danses, la literatura, la moda a l'hora de vestir o pentinar-se...

Les iniciatives per a promoure l'intercanvi per a afavorir la convivència i llimar el xoc cultural són infinites. Però

no podran ser efectives si no es treballa perquè totes les persones, vinguin d'on vinguin, puguin tenir les mateixes oportunitats. En aquest sentit, Ignasi Amorós indica que "cal facilitar que tothom que arriba a Catalunya i vol establir-s'hi pugui fer-ho, sense veure reduïdes les seves possibilitats de promoció pel fet de ser immigrant o fill de pares nousvinguts. La manca d'oportunitats de promoció afavoreix el rebuig cap a la societat d'acollida".

Els fets que van passar a França el 2005 corroboren aquesta tesi. La mort de dos joves francesos d'origen africà al suburbi parisenc de Clichy-sous-Bois va fer esclatar la coneguda com a *revolta de les banlieues*. Segons molts analistes, el problema era latent, era qüestió de temps que es desfermés la violència entre els joves francesos marcats pel sentiment de no pertànyer al país que els ha vist néixer i mancats d'esperança a l'hora d'encarar el futur. Sense menystenir cap país ni la seva Història, cal aprendre però dels errors d'uns i altres i caminar endavant, sumant i no restant.

**Periodista, especialista en immigració*

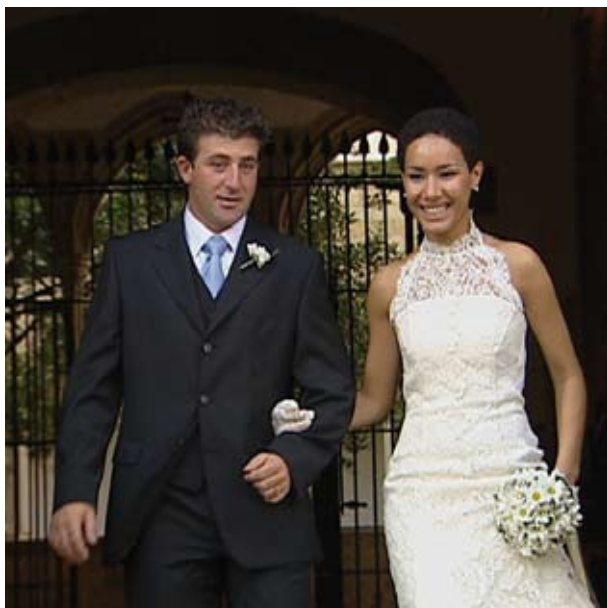
“HE INTEGRAT EL TERRITORI A LA MEVA IDENTITAT”

VÉENEN DE LA XINA, EL MARROC, EL PAKISTAN, L'EQUADOR, ITÀLIA, FRANÇA... I EXPLIQUEN EN PRIMERA PERSONA LA SEVA EXPERIÈNCIA DES QUE HAN ARRIBAT A CATALUNYA.

“Moltes vegades no ens acabem d'entendre. Nosaltres no coneixem la vostra cultura ni vosaltres la nostra, i això crea molts conflictes”. Parla un català correctíssim i, de tant en tant, li podem notar l'accent eivissenc. La Kangyun Xiao fa deu anys que va deixar la Xina.

Primer va viure a Eivissa amb els seus pares, que hi van muntar un restaurant, i ara resideix a Barcelona. Estudia Dret a la Universitat Autònoma. Ella és l'exemple d'una nova generació de nouvinguts xinesos que ja han estudiat a les escoles catalanes: “És el millor espai per apropar-nos uns i altres, el fet de relacionar-te amb els nens autòctons és el que ajuda a aprendre i a adaptar-te”. I afegeix que el problema que tenen molts xinesos és l'idioma, “perquè treballen molt i no tenen temps per aprendre'l”.

Aquesta estudiant forma part dels 20.000 xinesos que viuen a Catalunya. Els joves com ella lluiten contra els estereotips que envolten els immigrants, com també ho

Fati Balhouli i Francesc Prats el dia del seu casament

fa en Shahbaz Akhpar, d'origen pakistanès. Va arribar a Catalunya el 1990, quan tenia vuit anys. Amb el seu pare, regenta un comerç d'alimentació. “Les Olimpíades del 92 van ser el millor, en tinc un gran record”, explica mentre despatxa a marroquins, dominicans, argentins, catalans... Estima el Barça i l'esport en general, però també manté viva la seva cultura i religió: és musulmà xiïta. Des de fa dos anys, celebren la processó de l'Aixura, que commemora el martiri de l'imam Hussein, nét de Mahoma. “Sempre ens pregunten: per què ho feu això de pegar-vos a vosaltres mateixos? I nosaltres els expliquem que és la nostra forma d'expressar el dol, semblant a la Setmana Santa”. Quan li demanem, però, on són les dones pakistaneses en un dia tan important per a ells, en Shahbaz s'excusa dient que elles ho celebren a casa perquè la mesquita és massa petita per a encabir-hi tothom.

L'Ajuntament de Barcelona autoritza la processó sota l'aval de la llibertat de culte, però amb la condició que no hi poden haver flagel·lacions ni cops que produeixin lesions. Així, de forma pacífica i amb el vistiplau dels veïns, celebren l'Aixura però no sense maldecaps. Com va passar el febrer de 2006, quan la processó va coincidir amb la polèmica (encetada pel diari danès *Jyllands-Posten*) per les caricatures del profeta Mahoma. En Shahbaz va témer que la crisi els impedís de fer-la i va demanar, a través dels mitjans de comunicació, que la gent no tingués por: “Nosaltres ens desvinculem de tota polèmica, volem que vegin que som pacífics. Perquè entenem que no es pot sortir davant de la població demanant respecte per la nostra religió i alhora no ser capaços, nosaltres, de demostrar també respecte”.

Els que sempre s'han sentit respectats són la Fati Balhouli i en Francesc Prats. La seva relació no ha patit mai cap entrebanc, excepte la sorpresa d'alguns familiars i amics que, tal com ens expliquen, “a poc a poc va desapareixent”. Es van conèixer a Figueres, d'on són tots dos. La Fati va arribar del Marroc quan tenia cinc anys i ara treballa com a recepcionista a l'escola Garbí, a Barcelona. Tot i això, la Fati assenyala que “la immigració marroquina fa molts anys que és present a Catalunya, però encara és poc freqüent que hi hagi matrimonis mixtos perquè els marroquins tendim a casar-nos entre nosaltres”. A diferència de la seva germana, per exemple, la Fati va voler un casament civil i d'estil “europeu”. Per tant, diu, “no vaig dur vel sinó una bonica flor al cabell”.

Una altra parella que, de moment, no pensa en el matrimoni són en William i la Tania, d'origen equatorià. La seva és la segona comunitat de nouvinguts més nombrosa a Catalunya. Estan satisfets perquè les coses els van bé: “Tenim feina, podem pagar el lloguer i, sobretot, podem enviar diners a les nostres famílies”. Les remeses dels immigrants ja són, per a alguns països, la principal font

d'ingressos. I es calcula que anualment són del valor de 100 milions de dòlars. Tots dos formen part de l'Associació d'Equatorians a Catalunya, una entitat que promou la seva cultura però, sobretot, és un punt de suport si sorgeixen problemes. "Quan vaig arribar, fa sis anys, no hi havia tanta immigració. Vaig tenir sort de trobar feina, però el més important és que ara no he de patir perquè ja he obtingut la residència". Com en William, molts nous també han d'encarar un altre periple burocràtic: el reagrupament familiar. "Ningú es pot imaginar el que és tenir els teus fills tan lluny i haver d'esperar anys per aconseguir que vinguin".

Però a banda dels extracomunitaris, a Catalunya també hi ha un important gruix d'europaus que han decidit venir-hi a treballar. De fet, una dada significativa és que Barcelona ja és la quarta ciutat preferida pels executius europeus, després de Londres, París i Frankfurt. És el

cas de la Manuela Chiapponi, italiana, i en Jordan Bertsch, francès. La Manuela fa sis anys que és a Barcelona i és creativa en una empresa de noves tecnologies. Per ella la integració és un procés i un diàleg, però també un conflicte: "Primer m'he hagut d'integrar a un territori i a una cultura i després adaptar això al meu propi territori, és a dir, a les meves arrels i la meva identitat". En Jordan, que treballa com a estadístic a l'Hospital de St. Boi de Llobregat des de fa un any, creu que els catalans són acollidors però també cal que els nous mostrin interès per la cultura nova. És per això que aprèn català. I destaca que a França el conflicte amb alguns nous és una cosa que ve de lluny: "Potser és cert que s'ha acollit massa gent, però també ho és que no s'ha invertit prou esforç ni mitjans en temes tan importants com l'educació o l'habitatge".

Isabel Luna

D'esquerra a dreta: Kangyun Xiao (Xina), Manuela Chiapponi (Itàlia) i Jordan Bertsch (França), Shahbaz Akhpar (Pakistan), William i Tania (Equador)

LA GRAN ONADA

“LA CATALUNYA ACTUAL NO ES PODRIA ENTENDRE SENSE LES ONADES MIGRATÒRIES DELS ANYS 50 I 60, TANT EN L'ESTRUCTURA ECONÒMICA COM EN LA IDENTITAT CULTURAL”. ÉS LA CONCLUSIÓ D'ANDREU DOMINGO, SOTSDIRECTOR DEL CENTRE D'ESTUDIS DEMOGRÀFICS I AUTOR DE NOMBROSOS TREBALLS QUE POSEN DE MANIFEST L'IMPACTE DE LA IMMIGRACIÓ A CATALUNYA A TOTS NIVELLS.

D'entrada, el fenomen migratori és un àmbit que ha interessat experts de totes les branques: historiadors, sociòlegs, antropòlegs i, és clar, demògrafs. Però podem trobar estudis en els camps de l'educació, la política, l'economia o dels mitjans de comunicació, doncs la influència d'aquests fluxos de persones és ben evident en tota la societat.

Tanmateix, és en el terreny de la demografia que resulta especialment interessant l'anàlisi del que, per a molts, va ser la penúltima gran onada migratòria a Catalunya, la que va venir de la resta de l'Estat espanyol. Els orígens es remunten a principi del segle XX: “Podem dibuixar tres

grans onades, la primera es dona a la dècada dels anys 20, que va arribar a una mica més de 320.000 persones i va ser truncada per la Guerra Civil. La segona la datem a partir de 1950 fins al 1975. I la tercera és la que es dona actualment, protagonitzada per la immigració internacional, a partir sobretot de l'any 2000. Domingo aclareix que l'arribada de persones ja va començar el segle XVII, amb les migracions de francesos. Aquí podem destacar el gran treball dels historiadors Jordi Nadal i Emili Giralt, que van publicar sobre el tema ja en els anys 60. I també l'obra d'Anna Cabré (geògrafa i directora del Centre d'Estudis Demogràfics) *El sistema català de reproducció* (1999), que explica com les aportacions de les migracions (del segle XIX) al creixement de la població són fonamentals i endògenes, és a dir, “generades per la pròpia evolució de Catalunya”.

Aquesta evolució també té relació amb les causes de les dues grans onades del segle XX, els anomenats factors d'atracció: “D'una banda, l'embranchida de les obres públiques i la indústria els anys 20, com foren la urbanització de Montjuïc, la construcció del metropolità subterrani i l'Exposició Internacional de Barcelona el 1929. I d'altra banda, l'abandonament de l'autarquia i el creixement industrial dels anys 60 sostingut gràcies a l'increment de la població activa nodrida per la immigració”.

Avui dia, protagonistes i descendents tant de l'onada dels anys 20 com de les posteriors s'han escampat per tot el territori català. Però és a les zones urbanes i gran Barcelona on trobem encara més presència originària i concentració. Poblacions com l'Hospitalet de Llobregat, Santa Coloma de Gramenet, Cornellà, Badalona o Sant Adrià de Besòs s'han bastit sobretot de població nouvinguda. I és precisament en aquesta darrera, Sant

El dels anys 50 i 60 va ser el segon gran flux de població

Integrar tanta gent era un dels grans reptes de Catalunya

Adrià, on el 2004 va començar el projecte del Museu d'Història de la Immigració de Catalunya (www.mhic.net). Ubicat a la masia de Can Serra, acull el Centre de Recerca i Documentació d'Història de la Immigració i ofereix exposicions permanents i temporals, xerrades i cicles de música i cinema que il·lustren i expliquen els fluxos migratoris i les vivències dels que van emprendre el viatge.

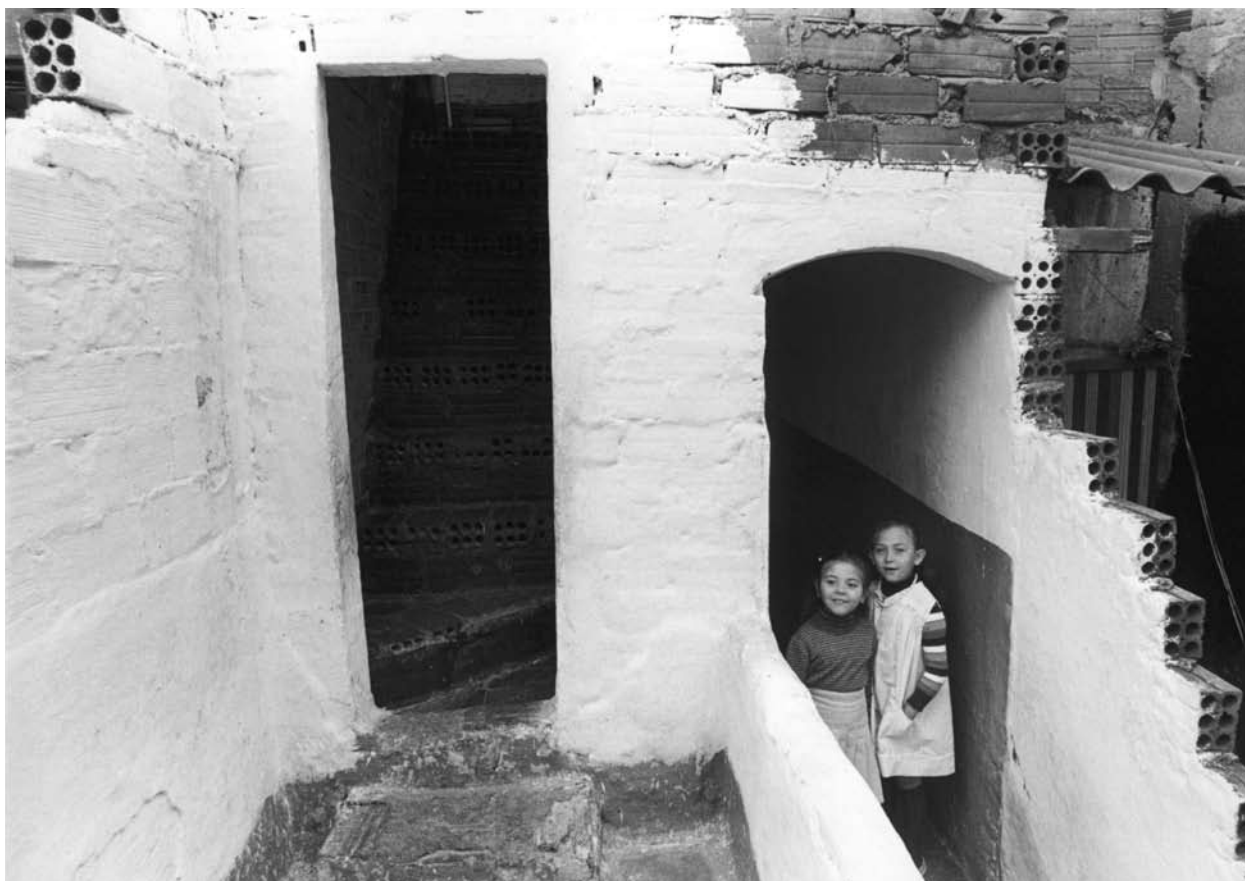
La procedència dels que van deixar els seus llocs d'origen també és ben significativa. Domingo explica que "primer procedien de zones properes a Catalunya, com el País Valencià, Aragó i Múrcia, seguides de forts corrents des d'Andalusia. Després, vingueren d'Extremadura i Castella".

Com es tradueix tot això en xifres? D'entrada, l'impacte de les migracions no es va limitar tan sols al creixement del volum, sinó que va accelerar la dinàmica demogràfica, tant en l'increment de la nupcialitat com en el de la fecunditat, que tornarien a revertir en el creixement de la població: "Els saldos migratoris, és a dir, els guanyats en el creixement de la població obtinguts de la resta entre els que varen arribar i els que varen marxar, van ser de 439.874 persones a la dècada dels 50 i de 720.442 en

la dels anys 60. Aquestes dades representen el màxim decennal del segle XX i de la història de Catalunya". Domingo afegeix que "aquest creixement va suposar el 64% i el 60%, respectivament, de l'augment total de cada període, passant de 3,2 milions d'habitants el 1950 als gairebé 4 milions el 1960. I d'aquests, als 5 milions el 1970". I com qui no vol la cosa, l'entrada al segle XXI ha comportat una nova onada que, a priori, pot semblar més massiva, però que, analitzada, ens ofereix alguna sorpresa: "El creixement migratori entre el 2000 i el 2005 ha arribat a les 652.000 persones, superant l'observat entre el 1966 i el 1970, que va ser de 426.000 persones".

La gran diferència és el percentatge que representa aquesta aportació en el creixement total. Parlem del 62% a finals dels 60, contra el 90% a principi del segle XXI". És a dir, el creixement degut a la immigració recent ha significat que Catalunya passés de tenir 6 milions d'habitants el 2000 a tenir-ne 7 milions el 2006. "Aquest creixement, però, ha estat una tornada a la normalitat demogràfica si la comparem amb l'estancament dels anys 80 i primers 90, lligat a l'impacte de la depressió econòmica".

Isabel Luna

Les fotos de Joan Guerrero mostren com era Santa Coloma de Gramenet als anys 50 i 60

JOAN GUERRERO

UN CAMPIÓ SENSE OBSTACLES

EL PILOT D'ULLDECONA ADAM RAGA ÉS, AMB SIS TÍTOLS MUNDIALS, L'INDISCUTIBLE NÚMERO 1 DEL TRIAL, UNA ESPECIALITAT DEL MOTOR MOLT ARRELADA A CATALUNYA. HO ACONSEGUEIX AMB UNA MOTO CENT PER CENT CATALANA

Salts verticals inverossímils, malabarismes sobre roques naturals o tot tipus d'obstacles artificials, sigui en terreny sec o mullat, sempre sobre una moto i intentant evitar posar els peus a terra. L'home contra els elements i contra la llei de la gravetat. Així de desafiant és el trial, una especialitat amb molts adeptes a les muntanyes de Catalunya i que compta amb el privilegi de tenir un pilot de casa nostra com el millor. Es diu Adam Raga, és natural d'Ulldecona i amb només 24 anys ja compta amb sis títols mundials.

Des de 2005 és l'indiscutible número 1 del trial. Aquell any va guanyar absolutament totes les competicions que va disputar, inclosos el Mundial a l'aire lliure (curses en paratges naturals) i el Mundial *indoor* (proves en palaus coberts). I en aquest 2006 que hem deixat enrere, tot i que el seu domini no ha estat tan aclaparador, també ha conquerit aquests dos campionats, que afegeix als anteriors dos títols *indoor* que ja tenia (2003 i 2004).

Els secrets d'aquests èxits són sobretot la seva depurada tècnica i la compenetració que té sobre la seva Gas Gas, una moto cent per cent catalana (la fàbrica té la seu a Salt, Girona) i que pilota des de l'any 1999. Tot això sense oblidar que als seus inicis va tenir com a mestre el carismàtic Jordi Tarrés (ja retirat i set cops campió mundial). Precisament els paratges on l'expilot va forjar el seu regnat, a Rellinars dels Vallès, són el seu lloc habitual d'entrenaments.

Adam Raga té la sort de ser un dels pocs professionals d'aquesta especialitat del motociclisme, que de totes maneres viu a l'ombra de les curses de velocitat, tot i que per mantenir-se a l'elit està sotmès a dures jornades de preparació. Gimnàs al matí, entrenament amb moto

a la tarda i viatges i competicions el cap de setmana, sense oblidar els compromisos personals i publicitaris, atapeeixen gairebé tota la seva agenda.

Cada any, en aquest sentit, recorre nombrosos països per disputar els Mundials colze a colze amb la resta d'especialistes, entre ells altres pilots catalans com ara Albert Cabestany, Toni Bou o Jeroni Fajardo. Des del Japó als Estats Units, passant per exemple per l'Argentina, són alguns dels països que visita anualment, tot i que la majoria de les proves se celebren al continent europeu. Se l'ha de veure en directe per comprovar del que és capaç damunt d'una moto de trial. Val la pena; Adam Raga garanteix l'espectacle.

Francesc Joan i Matas

El pilot d'Ulldecona, Adam Raga

PARTICIPACIÓ A REUNIONS DE L'ONU

DIVERSOS ORGANISMES DE LES NACIONS UNIDES HAN CONVIDAT EL GOVERN CATALÀ PER PRIMER COP A LES TAULES DE DONANTS. RECONEIXEN AIXÍ EL PAPER CADA COP MÉS IMPORTANT DE CATALUNYA COM A ACTOR INTERNACIONAL "AMB UN NIVELL DE RESPONSABILITAT EQUIPARABLE ALS DELS ESTATS MÉS AVANÇATS", A PARER DEL SECRETARI D'EXTERIORS, ALBERT ROYO.

En poc més d'un mes, el Govern català ha assistit a dues reunions de les Nacions Unides relacionades amb la lluita contra la pobresa. Una experiència fins ara inèdita i que és fruit dels recents acords de col·laboració directa entre Catalunya i diversos organismes de l'ONU.

El 24 de gener, la cita era la Taula de Donants de la Campanya pels Objectius del Mil·lenni de l'ONU a Nova York. Catalunya es revelava com l'únic país, juntament amb el Regne Unit, que hi ha signat un acord pluriennal. Catalunya ocupa el cinquè lloc entre els donants a la Campanya, just al darrere del Regne Unit, Espanya, Luxemburg i Noruega. El secretari Royo subratlla que Catalunya "vol normalitzar la presència del Govern en sistemes multilaterals com el de les Nacions Unides".

La Generalitat va ser pionera el desembre de 2005 en ser el primer ens subestatal a signar un acord estratègic pluriennal amb la Campanya. L'ONU ha posat en relleu en diverses ocasions la importància de l'exemple del Govern català. Per exemple, l'ha convidat a una reunió amb legisladors estatals dels Estats Units que pretenia involucrar-los en la lluita contra la pobresa.

El passat 11 de desembre, el secretari d'Exteriors assistia a la trobada de Donants Internacionals organitzada per l'Agència de les Nacions Unides per a l'Ajut als Refugiats de Palestina al Pròxim Orient (UNRWA). Era el primer cop que l'UNRWA convidava un govern subestatal a aquesta trobada anual, que es va fer a Amman (Jordània). Cata-

El secretari d'Exteriors, Albert Royo, amb la comissària general d'UNRWA, Karen Koning AbuZayd, a Amman

CATALUNYA ÉS, AMB EL REGNE UNIT, LA PRIMERA A DONAR SUPORT ESTABLE ALS OBJECTIUS DEL MIL·LENNI. D'ALTRA BANDA, COMPARTIRÀ UN PROGRAMA AMB FRANÇA D'AJUT ALS REFUGIATS PALESTINS

lunya i França van acordar compartir un programa d'ajut de cara a aquest 2007. Concretament, el programa de suport psicosocial a Cisjordània, que preveu la formació de més de 200 psicòlegs i assistents socials, així com l'elaboració d'estudis i recollida d'informació sobre els símptomes psicològics ocasionats per la violència que viuen els territoris ocupats des de l'any 2000. La contribució serà d'uns 500.000 euros (633.000 dòlars) per al primer any del programa. Això representa un 25% del cost del programa, mentre que el 75% restant està previst que sigui finançat per França. UNRWA també organitza un programa psicosocial per a Gaza que serà pagat íntegrament per la Comissió Europea.

COMUNITATS DE L'EXTERIOR

PER RAFAEL CABALLERIA*

Les Comunitats Catalanes de l'Exterior (CCE), més conegudes com a casals catalans, han desenvolupat en el decurs de la història recent del nostre país un paper cabdal en el manteniment i la difusió de la cultura i la realitat catalanes, sobretot pel que fa a la nostra llengua. En l'actualitat, més d'un centenar d'entitats establertes arreu de 38 països esdevenen punts de referència de Catalunya al món.

Atenent al seu moment de creació, podem veure que aquestes comunitats catalanes són un reflex de les diverses situacions socials, econòmiques i polítiques que ha patit el país. Així, la primera entitat catalana fundada al món, la Societat de Beneficència de Naturals i Descendents de Catalunya de l'Havana (Cuba), el 1840, és l'exemple clar d'una primera fase d'establiment motivada per interessos comercials. En una segona fase, el moviment migratori es produeix des de principis del segle passat fins a l'exili de la Guerra Civil. És quan es creen més comunitats catalanes de l'exterior: el Casal de Catalunya de Buenos Aires, el Centre Català de Rosario, el Casal Català de Montevideo, el Centre Català de Caracas, l'Orfeó Català de Mèxic, el Centre Català de Santiago de Xile... en són bons exemples. Aquestes entitats no només van acollir una part molt important de la intel·lectualitat catalana, sinó que amb una força i sentit de país envejables van mantenir la cultura catalana allí on els seus membres es veieren obligats a establir-se. Els destins van ser bàsicament a Sud-amèrica, però cal no oblidar la presència a Europa en llocs com Brussel·les, París o Tolosa. En la segona meitat del segle XX es produeix la tercera onada migratòria. Aquesta ja té com a característica la dispersió geogràfica, si bé Europa té certa preferència. Les motivacions són bàsicament de tipus econòmic.

Ara som en una quarta fase: els catalans recorrem el món per altres motius. A banda del sector empresarial, que fruit del procés de globalització estén les relacions arreu, hi ha col·lectius que podem trobar a tot el món; estudiants, cooperants, professors, investigadors, treballadors d'institucions internacionals, entre altres. Ara és el moment de mirar el futur d'aquestes entitats i aprofitar el potencial que tenen per donar a conèixer Catalunya i la nostra cultura arreu del món. L'organització i la gestió han de tendir cap a una semiprofessionalització, tot incorporant les eines i recursos adients perquè puguin dur

a terme aquesta tasca amb un nivell qualitatiu adequat. Així es podrà optimitzar el seu potencial; no oblidem que la majoria d'aquestes entitats, i cadascuna d'acord amb les seves possibilitats, poden desenvolupar el rol de "consolats cívics", i que el seu arrelament i coneixement de la zona geogràfica en la qual es troben ubicades fa que esdevinguin un referent indispensable per a Catalunya.

Les mateixes comunitats catalanes de l'exterior en són ben conscients: cal donar un pas endavant i treballar perquè, a banda de la difusió cultural que duen a terme, puguin oferir i executar dos tipus bàsics de serveis. El primer, el suport a les catalanes i catalans que, cada dia més, decideixen fer estades fora del país i que poden trobar-hi assessorament fonamental per al seu desenvolupament. El segon, el suport a Catalunya en la tasca d'internacionalització i presència, en tots els àmbits i arreu del món, fent difusió no només d'aspectes de la cultura tradicional i popular, sinó

PERE BALADRON - CCE ESSEN

Tercera reunió a Roma de la xarxa de CCE d'Europa

d'aquella part més contemporània i de noves tendències culturals.

Per assolir aquests objectius calen dues accions. La primera és reformar la normativa que regula les comunitats catalanes de l'exterior en el marc de relacions amb Catalunya i el seu Govern. La llei actual ja ha complert deu anys, i és el moment d'adequar-la a les noves realitats i d'elaborar un pla estratègic d'actuació a l'exterior. La segona acció és classificar les comunitats catalanes d'acord amb les possibilitats reals d'actuació, ja que l'heterogeneïtat de les entitats comporta que els programes i activitats que es vulguin dur a terme s'hagin d'adequar a les característiques de cadascuna d'elles.

Per tant, aquest 2007 ha de ser un any de grans canvis, i un pas endavant cap a la modernització en la gestió de les comunitats catalanes. El Govern de la Generalitat hi donarà el suport necessari per fer-ho possible.

**Responsable del Programa de Suport a les Comunitats Catalanes de l'Exterior del Govern de Catalunya*

EL NOU PORTAL DELS CATALANES DE TOT EL MÓN

ESTÀ PENSANT D'ANAR A VIURE A AUSTRÀLIA I VOL CONÈIXER UN CATALÀ QUE HI VISQUI I LI PUGUI OBRIR CAMÍ? BUSCA FEINA A NOVA YORK I VOL FER CIRCULAR CURRÍCULUMS? LI AGRADARIA TREBALLAR DE COOPERANT A MOÇAMBIC I BUSCA ALGÚ QUE HI HAGI ESTAT? LA RESPOSTA ÉS RÀPIDA: ELS SEGONS QUE TARDA A CONNECTAR-SE A L'E-CATALUNYA.

A finals de febrer de 2007 s'engega un nou gran portal pensat expressament per a servir de punt de contacte entre els catalans de tot el món; tant dels que viuen a Catalunya i aspiren a obrir-se nous horitzons, com dels que ja són fora i volen compartir experiències amb altres expatriats o bé senten la necessitat de mantenir els lligams amb Catalunya. És el portal públic Catalunya Exterior, acollit a la plataforma virtual eCatalunya (<http://ecatalunya.gencat.net>), i que ara ja funciona en fase de prova pilot.

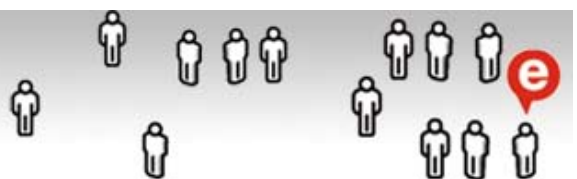
El portal ha nascut arran de la fervent activitat de diverses Comunitats Catalanes de l'Exterior (CCE), que són les entitats que volen ser un punt de contacte entre catalans que viuen fora del país i que busquen alhora donar a conèixer Catalunya a tot el món. Aquestes comunitats, en alguns casos conegudes també com a casals catalans, utilitzen cada dia més la xarxa per a comunicar-se o organitzar activitats. Així que el Programa de Suport a aquestes Comunitats, ara integrat a la Secretaria d'Afers Exteriors de la Generalitat, ha creat aquest portal com un servei més als catalans i catalanes d'arreu del planeta, més enllà de la pàgina pròpia del Programa de Suport (www.cce.cat). Per això, no es limita a cedir un espai a la xarxa, sinó que també ofereix eines complementàries al català de l'exterior, com és la possibilitat de tenir un bloc propi.

Així mateix, cada usuari disposa d'altres elements personals, com és un espai per a poder-hi publicar fotografies o bé una eina de gestió de contactes.

El fet que el portal tingui vocació de servir també a les Comunitats Catalanes de l'Exterior fa que en alguns casos els cedeixi espais per a poder-hi treballar. Perquè cada grup pugui treballar amb llibertat i còmodament, el portal permet crear espais d'accés restringit. Un que ja funciona és el del Consell de les Comunitats Catalanes de l'Exterior, o bé els dels usuaris que s'han acollit als programes de beques i ajuts per anar a treballar a l'exterior o per tenir una experiència en una organització internacional (per poder optar a aquests programes, es pot consultar més informació a la pàgina de la Secretaria d'Afers Exteriors, dins www.gencat.cat).

Un dels canals de comunicació bàsics del portal són els fóruns. Els dels grups continentals serveixen d'espai de comunicació entre les persones d'una mateixa zona geogràfica on es poden enviar aportacions personals, notícies o fins i tot ofertes de feina. D'altra banda, aquests grups inclouen espais d'intercanvi on debatre els reptes i les solucions de les Comunitats Catalanes o projectes compartits a nivell de cada continent.

L'ESPAI NEIX ARRAN DE LA FERVENT ACTIVITAT DE LES COMUNITATS CATALANES DE L'EXTERIOR, ENTITATS CIVILS QUE VOLEN SER UN PUNT DE CONTACTE ENTRE CATALANES QUE VIUEN FORA DEL PAÍS I QUE BUSQUEN ALHORA DONAR A CONÈIXER CATALUNYA A TOT EL MÓN. CADA DIA UTILITZEN MÉS LA XARXA PER A COMUNICAR-SE O ORGANITZAR ACTIVITATS

AQUÍ SÓC JO, I QUE TRIOMFIN ELLS

PER ANNA GRAU*

“AI, PERÒ SI ÉS IGUAL QUE A LES PEL·LÍCULES”, DIU INVARIABLEMENT TOTTHOM QUE PASSEJA PER MANHATTAN. I SÍ, POCS PAISATGES URBANS TENEN UNA FAMILIARITAT VIRTUAL TAN EXACTA.

Tots habitem des de petits una Nova York replicant, un *skyline* de Blade Runner que aprenem automàticament a associar amb la capital del món. Allà on hi ha els edificis més alts i on passen més coses. Allà on no es dorm mai, ni interessa la resta del món. Allà on tothom vol anar i

d'on tothom torna amb els ulls plens de meravella. I de cert pànic.

Per a trobar una ciutat capaç d'aixecar passions tan fortes ens hem de remuntar a París. Però no a la París real, la de carn i ossos, fang i pedra, sinó a la més gloriosa, la París de mentida. La de Balzac, Boris Vian i Hemingway. Sobretot a la de Julio Cortázar, potser qui més intensament hagi immortalitzat, fins ara, la desesperació per anar a un lloc que ja tens decidit com ha de ser, des de molt abans d'anar-hi.

Els personatges de la *Rayuela* de Cortázar són físicament a París. Però hi són tan arraulits en ells mateixos que de vegades et fan preguntar-te per què no podrien haver restat a casa seva, allà a l'Argentina o a l'Uruguai.

Naturalment, cultura obliga. L'oferta artística sempre funciona per a enganxar-te a les faldilles de tota metròpoli. I tanmateix, en un món globalitzat i internauta, aquesta excusa esdevé cada vegada menys sòlida. Triga tant una bona pel·lícula, una bona exposició o una bona òpera, a fer el salt de Nova York a Londres, París o Barcelona? Cada vegada costa més portar a casa regals de Reis que sorprenguin. Roba que no es pugui comprar al Passeig de Gràcia. Trobar cafès que no siguin un Starbucks. Fins i tot els llibres en anglès, ja es poden comprar a Amazon, sense sortir de l'Hospitalet.

Ni tan sols és veritat que a Nova York hi hagi els edificis més alts del món. Ara com ara, les perspectives més esclafadores són a l'Àsia. Que és on viu una gent a la qual li és perfectament igual que nosaltres en tinguem o no en tinguem notícia.

La sensació de grandiositat d'estar per casa s'intensifica quan et comença a passar allò que no t'entrava al cap que fos possible: anar pel carrer a Nova York, i trobar-t'hi per casualitat gent que coneixes, més d'una i de dues vegades. A la tercera vegada t'adones que fins i tot en una metròpoli on viuen vuit milions de persones el teu radi d'acció efectiu, la ciutat que de debò trepitges, pot arribar a tenir les insospitades dimensions d'un poblet.

És quan comences a perdre el respecte a aquesta ciutat, crec jo, que comences a estimar-la. Quan intueixes que el seu millor moment ja és història. Que va ser la més puixant del món els anys cinquanta. I la més provocadora els anys setanta. Que conserva encara una inèrcia fabulosa, que durarà molts anys. Però que ja viu, subtilment, de rendes. Te n'adones quan agafes el metro, ronyós i impracticable per als discapacitats, i et preguntes què passaria si l'Ajuntament de Barcelona o el de Madrid intentessin mantenir el servei així. O recollir les escombraries un cop per setmana només, i que qui les recollís fos la màfia. O

ANNA GRAU

Bob Dylan, objecte de tota mena d'homenatges

quan veus els deliciosos cafetons del Village tan plens de gent, entre altres coses, per a fugir dels minúsculs habitatges en què molts d'ells viuen. Masses de *homeless* que no saben que ho són, amb l'ordinador portàtil a coll.

Estimes més i més la ciutat quan albires la seva íntima tragèdia, que n'és alhora la glòria: Nova York és Jo-làndia, la Meca de l'Ego, el Camelot de l'individualisme. Se suposa que hi va o hi vol anar tothom que tingui un somni americà prou consistent. Entenen per somni americà allò que si et sacrifiqués i pedales sense parar, a la fi tens èxit.

La llegenda és certa en alguns meravellosos, enlluernadors casos. I és mentida en tots els altres. Sobretot en una societat on el mite que no hi ha castes és cada vegada més això, un mite. Amèrica ja no és una terra d'oportunitats per a tothom, perquè ja hi ha triomfat prou gent com per a fundar elits que, lògicament, no són fàcils de remoure.

Això és especialment així pel que fa a les últimes fornades d'immigrants que han seguit tossudament arribant malgrat l'enduriment de les condicions d'acollida sota el mandat de Bush fill. Als anys 70, un immigrant dotat no s'havia ni de pagar els llibres, tant de gust el beaven. Ara no hi ha absolutament cap possibilitat que el fill d'una que renta plats arribi a catedràtic. Cap ni una.

ANNA GRAU

Migdiada a Washington Square

Tornarà a cremar tot? No és impossible. Però tampoc no és fàcil. Més que rebel·lia, s'aprecia cansament. Viure a Nova York és apassionant, però és dur. Il·lusiona, però crema. Tot costa tant. S'ha d'estar seguríssim. Un mínim dubte, i et trobes preguntant-te per què no viure a qualsevol altra banda, menys exigent. On no et facin sentir tan culpable si no triomfes.

ESTIMES LA CIUTAT QUAN N'ALBIRES L'ÍNTIMA TRAGÈDIA, QUE N'ÉS ALHORA LA GLÒRIA: NOVA YORK ÉS JO-LÀNDIA, LA MECA DE L'EGO, EL CAMELOT DE L'INDIVIDUALISME

Per a mi, la clau de la felicitat a Nova York és no fer-hi res per a triomfar. Veus, llavors sí, que Nova York se t'obre com una mare incondicional i generosa. Nova York s'ho empassa tot sense fer preguntes i sense mastegar. Li elogien la barreja de races, a Nova York, quan en realitat no s'hi barreja ningú. Tothom hi conviu sense fondre-s'hi. Per a adaptar-te, no has de fer res. Això és el més fantàstic. I potser per això provoca Nova York una curiosa sensibilitat identitària en tots els que hi viuen. Conec un català que tota la vida s'havia fet dir Peter, fins que va anar a viure a Nova York. Allà va començar a fer-se dir Pere.

Per a un català, és molt gratificant poder-te desentendre per fi del teu format polític. No haver de decidir ni demostrar cada dia si ets un poble, una nació, un estat o què. Ser tu, ser jo, ja és prou passaport a Nova York, que si per alguna raó mereix ser estimada més que cap altra ciutat, és per la seva fam d'estrenar gent cada dia, com sabates noves.

Després maten negres (afroamericans!) a trets quan s'estaven acomiadant de solters, o la pena de mort és legal (a Nova York, sí)... Res no és perfecte. Però tu tampoc no ho ets, i ningú no et demana de canviar.

**Periodista i escriptora*

50 ANYS DE SOMNI EUROPEU

EL PROPER 25 DE MARÇ DE 2007, ELS EUROPEUS COMMEMORAREM EL 50È ANIVERSARI DEL TRACTAT DE ROMA. AQUEST TRACTAT, PEL QUAL ES CREÀ LA COMUNITAT ECONÒMICA EUROPEA (CEE) VA SER UN PAS FONAMENTAL EN EL PROCÉS DE CONSTRUCCIÓ D'UNA NOVA EUROPA PRÒSPERA I PROGRESSIVAMENT INTEGRADA. NO HI HA DUBTE QUE EL PROCÉS D'INTEGRACIÓ EUROPEA HA ESTAT UN DELS GRANS ÈXITS HISTÒRICS DEL SEGLE XX.

** PER RICARD RAMON I SUMOY*

La Comunitat Econòmica Europea va ser fruit d'una metodologia, ideada per Jean Monnet i Robert Schuman, els quals preveien que cada acord de cooperació a nivell europeu conduiria inexorablement vers un altre acord, de manera que, a poc a poc, es crearien unes interdependències que aprofundirien en la integració del continent: "Europa no es farà d'un sol cop, ni en una obra de conjunt: es farà gràcies a realitzacions concretes, creant en primer lloc una solidaritat de fet" (Declaració Schuman, 9/5/1950). La història els ha donat la raó: la posada en comú del carbó i l'acer (CECA) aniria seguida de la unió duanera de la CEE (l'anomenat "mercat comú") amb el desenvolupament de les primeres polítiques comunes (la Política Agrària Comuna, la Política Comercial Comuna...); el procés es consolidaria amb noves polítiques, la introducció de nous principis (com la "cohesió territorial"), la consecució del mercat interior, la moneda única, la política exterior i de seguretat comuna, la cooperació en els àmbits d'interior i justícia... i un llarg etcètera difícil d'acabar.

Aquesta mirada vers el passat ens ajuda a reflexionar amb serenitat sobre la situació en què es troba actualment la Unió Europea. En un moment en què domina la sensació de "crisi" i "estancament" del procés de construcció de l'Europa política, val la pena veure el camí fet i respirar

abans d'agafar una nova embranzida endavant. La incapacitat per aprovar el Projecte de Constitució Europea, les fortes desavinences en temes de gran transcendència, la inexistència d'un marc pressupostari ambiciós, els problemes per incrementar la competitivitat europea... tot plegat ens pot portar a un cert pessimisme i a pensar que, efectivament, el projecte europeu està en crisi.

Però hem d'evitar una visió reduccionista de la realitat i intentar examinar la situació des d'una perspectiva més àmplia. Cal tenir en compte els enormes esforços que s'han fet en els darrers anys per ampliar la UE a l'antic bloc comunista; a més, Alemanya (la "locomotora" econòmica) ha hagut de fer front a les conseqüències d'incorporar la societat de l'ex-RDA.

Avui, tot i les dificultats, l'Europa dels 27 estats i 500 milions d'habitants és el primer bloc econòmic del món, amb un creixement econòmic constant i amb una moneda emergent que comença a fer trontollar la posició preeminent del dòlar a nivell internacional.

Europa, a banda d'aprofundir en "polítiques" i sectors econòmics concrets, ha estat capaç de constituir-se en "comunitat de valors": avui els europeus no només compartim la democràcia, els drets humans i l'estat de dret, sinó un model social propi i uns principis comuns que orienten la nostra inserció en el nou entorn global. La Unió Europea s'ha consolidat com a model "sui generis" d'organització del poder polític que ens permet, als europeus, fer front amb èxit als nous reptes de la globalització.

TOT I AMB CERT ENDARRERIMENT, S'HA COMENÇAT A POSAR FIL A L'AGULLA PER RESOLDRE QÜESTIONS QUE, COM LA IMMIGRACIÓ O L'ENVELLIMENT DE LA POBLACIÓ, REQUEREIXEN SER COORDINATS A ESCALA EUROPEA

En lloc d'inserir-nos en el nou entorn global mitjançant la cega acceptació de les lleis del mercat, hem optat per un model de creixement respectuós amb els principis d'igualtat, cohesió social i cohesió territorial: els europeus hem d'estar orgullosos de la nostra capacitat d'aprofitar les economies d'escala del mercat continental amb alts nivells de productivitat tot garantint la seguretat i la igualtat que es deriven dels nostres estats de benestar.

A més, no podem ignorar que, a diferència d'altres blocs econòmics, a la UE estem fent grans esforços per conciliar el nostre creixement amb la sostenibilitat dels recursos, els reptes que es deriven del canvi climàtic i la necessitat de reduir la nostra dependència energètica. Paral·lelament, tot i amb cert endarreriment, s'ha començat a posar fil a l'agulla per resoldre qüestions que, com la immigració o l'envelliment de la població, requereixen ser coordinats a escala europea.

Durant tots aquests anys hem estat capaços de construir un edifici que, tot incorporant la diversitat com a valor, ens

ha permès funcionar amb èxit. Després de 50 anys hem d'adaptar-nos als nous temps i buscar nous instruments que ens permetin funcionar amb 27 estats amb eficàcia: sense que hi hagi hagut cap "gran disseny", Europa ja és avui un "nivell administratiu" consolidat, que funciona, i que està sent progressivament interioritzat pels ciutadans. Només ens manca actualitzar-lo i dotar-lo de major contingut polític.

La pròpia dinàmica interna i el nou entorn global reforçaran cada cop més la necessitat de donar un nou impuls a l'Europa política. Més enllà dels debats tècnics sobre les reformes dels tractats o sobre el contingut de la futura Constitució Europea, cal que les noves generacions d'europeus siguem capaços de bastir, a partir de la pròpia societat civil, els vincles necessaris per donar un nou impuls polític al projecte europeu comú a tots.

**Vicepresident del Casal Català de Brussel·les*

Imatge històrica dels signataris del Tractat de Roma de 1957

“QUEDEN COSES PER MILLORAR, PERÒ PODEM SER OPTIMISTES”

SARA PAGANS, DOCTORA EN BIOQUÍMICA PER LA UNIVERSITAT AUTÒNOMA DE BARCELONA, VA ARRIBAR A CALIFÒRNIA FA GAIREBÉ QUATRE ANYS. COM ALTRES CATALANS, VA 'FER LES AMÈRIQUES' PER REALITZAR UN 'POSTDOC' D'INVESTIGACIÓ Ph.D. EN BIOLOGIA MOLECULAR SOBRE EL VIRUS VIH. ASSEGURA QUE L'EXPERIÈNCIA “VAL LA PENA” PERÒ QUE CATALUNYA JA ÉS AL BON CAMÍ PER CONVERTIR-SE EN UNA REFERÈNCIA PER A LA RECERCA INTERNACIONAL.

PER SARA BOSCH

Quina investigació està portant a terme a Califòrnia?

L'any passat, la Fundació Americana per la Recerca del virus de la SIDA (amFAR en anglès), em va concedir una beca d'investigació per estudiar al *Gladstone Institute of Virology and Immunology*, una institució amb prestigi internacional en la investigació del Virus de la Immundeficiència Humana (VIH) que compta amb el suport de la Universitat de San Francisco (Califòrnia). L'Institut es dedica tant a la recerca bàsica a nivell molecular, com a la recerca clínica a partir de mostres de pacients infectats amb la SIDA. No hem d'oblidar aquesta recerca a San Francisco és molt significativa ja que fou en aquesta ciutat on començà a estendre's la consciència de la lluita contra la SIDA. En el meu laboratori estudiem concretament una etapa del cicle del virus VIH en la qual té lloc la multiplicació de la informació genètica del virus. A més d'aquest virus, l'institut també es dedica a la recerca bàsica i clínica, és a dir, amb i sense pacients respectivament, de l'hepatitis C.

Quina és la importància d'aquesta investigació?

Al meu laboratori realitzem una recerca bàsica, és a dir, sense pacients, per a desxifrar a nivell molecular aquesta etapa específica del cicle biològic del VIH. Entendre el

mecanisme de funcionament del virus facilitarà a llarg termini el disseny de fàrmacs que bloquegin específicament cadascuna d'aquestes etapes i que per tant evitin el contagi del virus en cèl·lules sanes. En resum, estudiem com funciona el virus per a poder actuar després.

I què fan amb els resultats?

Quan fem un pas en la recerca la bolquem a publicacions científiques per a donar-la a conèixer a la comunitat científica. També mantenim un *feedback* amb les empreses farmacèutiques que estiguin interessades en estar al corrent dels nostres descobriments. Afortunadament, treballa en un institut amb prestigi internacional tot i que es va fundar fa quinze anys. La meua cap de laboratori, sense anar més lluny, és una dona jove que treballa molt per donar-nos a conèixer.

Quin és el principal èxit de l'equip?

La recerca de vegades pot ser una feina molt estressant. Per a mi, l'èxit més important és la pròpia feina en equip, amb una cap que sap motivar i crear un bon ambient. A l'institut representem un grup relativament petit però força productiu i amb projecció. Cada setmana fem seminaris conjunts on compartim suggeriments i nous projectes amb els altres equips. A més, rebem visites d'altres científics internacionals i Premis Nobel: sents que estàs aprenent. L'èxit és, doncs, un projecte en equip i un treball intens diari.

Si ara tornés, tindria més oportunitats que abans per exercir com a científica després d'haver treballat allà?

Crec que sí que tindria més oportunitats, però bàsicament perquè ara n'hi ha més. Evidentment, queden coses per millorar, però podem ser optimistes amb la ciència a Catalunya. Un bon exemple és el Parc de Recerca Biomèdica de Barcelona (PRBB) i el Parc Científic de Barcelona (PCB), que està obrint possibilitats als científics catalans i fent forat a Catalunya com a referència per a la recerca internacional. Específicament en el camp del VIH, la creació d'HIVACAT obre unes perspectives molt interessants per a la contribució catalana a la recerca internacional d'una vacuna contra la SIDA.

El que encara s'ha de millorar és el coneixement que la gent té de la ciència, la imatge que se'n té. I crec que, perquè es valori la ciència com es mereix, es necessita un procés lent. Als Estats Units hi ha una major conscienciació de la importància de la recerca científica i els científics tenen un major prestigi social. Aquí sí que trobo que aprecien la feina que fas, que et valoren més. Hi ha moltes fundacions privades que donen diners a la ciència, com l'amFAR, la que m'està becant. Precisament, aquesta

fundació està promoguda per la mateixa Elizabeth Taylor, i constitueix un bon exemple de l'elevada implicació de tota la societat en la recerca científica. A Catalunya això encara no ha arribat, però està millorant i tenim motius per a ser optimistes.

Com és la vida d'una catalana a Califòrnia?

A San Francisco es viu molt bé. És una ciutat oberta, liberal, agradable. Diuen que és com un oasi als Estats Units, amb gent de tot el món. A més, ofereix moltes possibilitats: cines, restaurants, concerts, parcs naturals. En resum, era difícil no acostumar-se a viure en una ciutat com aquesta. La vida que faig aquí la podria tenir a Barcelona: vaig a treballar i, quan puc, marxo els caps de setmana a fora per descobrir l'entorn natural de Califòrnia. L'experiència val la pena.

En una ciutat així, amb qui et sols relacionar?

Sortir amb gent de qualsevol part del món és normal aquí, i de fet és una experiència molt enriquidora. Però el cer-

cle més íntim està format per altres científics europeus que estan fent el postdoc com jo, sobretot catalans, n'hi ha tants! Alguns vénen a estudiar i altres a treballar, però la majoria són gent jove. També n'hi ha que s'hi queden a viure! El casal és un bon lloc on trobar-los per a compartir vivències.

Quin és el coneixement de Catalunya a Califòrnia?

Quan veuen que no sóc d'aquí i explico que sóc de Barcelona, tothom reacciona molt bé: a tothom li agrada, tothom hi ha anat o hi vol anar. Ara, d'aquí a situar Catalunya com a país amb cultura i llengua pròpies, és més complicat, tot i que la gent que viatja i s'interessa per la política internacional, sí que la coneixen. Els catalans com jo intentem fer de bons ambaixadors, explicant la història, els costums, les tradicions o les festes, però el que més costa és fer entendre que la primera llengua a Catalunya és el català. És difícil que aquí situïn Catalunya al mapa com la situen a Europa però, gràcies al prestigi i al coneixement de Barcelona, podem anar avançant en el reconeixement de la realitat catalana.

Sara Pagans al laboratori del Gladstone Institute of Virology and Immunology de San Francisco, Califòrnia

EL FOTÒGRAF DE LA MEMÒRIA

UN PIONER. UN DELS GRANS FOTOPERIODISTES DEL SEGLE XX. AGUSTÍ CENTELLES VA SER AIXÒ I MÉS: GRÀCIES A ELL, S'HA POGUT CONSERVAR BONA PART DE LA MEMÒRIA VISUAL DE LA GUERRA CIVIL A CATALUNYA. LES SEVES IMATGES ENCARA ARA ES FAN SERVIR ARREU DEL MÓN PER MOSTRAR EL DOLOR I LA CRUESA DE LA GUERRA.

Molts lectors ho recordaran: tres guàrdies d'assalt apuntant amb els seus fusells darrere d'una trinxera improvisada amb dos cavalls morts. La imatge, convertida en una

icona de la guerra i equiparable a la del milicià mort d'un tir del fotògraf Robert Capa, va ser captada en exclusiva per Agustí Centelles el 19 de juliol de 1936 al carrer de la Diputació de Barcelona. L'endemà es publicava en portada de la premsa internacional, com a la revista francesa *Paris-Soir* i l'americana *Newsweek*.

Tot va començar quan, el 1934, el jove Centelles comprava la primera càmera *Leica* de tot l'Estat espanyol. Li va costar 900 pessetes de l'època, però la inversió valia la pena: amb ella guanyava la rapidesa i l'agilitat que es demanava a un *freelance* de l'època com ell o com el mateix Capa, qui ja treballa amb el mateix model. "Els reporters gràfics només fotografiaven coses estàtiques. Jo volia fer fotos vives, captar moments", declarava un incipient fotoperiodista.

Al principi va retratar la flor i nata de la societat catalana i internacional: Pau Casals, un dels millors intèrprets i directors d'orquestra del seu temps; Pompeu Fabra, l'ordenador de la llengua catalana moderna; el cardenal Pacelli, que aviat es convertiria en el Papa Pius XII;

Retorn de Companys del penal de Santa Maria (Cadis), març del 1936

© AGUSTI CENTELLES

Guàrdies d'assalt al carrer de la Diputació de Barcelona, 19 de juliol de 1936

Cultura

l'arquitecte Josep Puig i Cadafalch; o l'escriptor francès Paul Valéry, són només alguns dels personatges que van passar pel seu objectiu.

Agustí Centelles s'avança a la seva època i revoluciona el reportatge gràfic. Treballa dia i nit venent cada còpia a 10 pessetes. La professió vertebrava la seva vida. Com a professional inquiet, compagina els retrats amb l'actualitat, i cobreix des del concurs de Miss Catalunya fins a la volta ciclista a Catalunya. Creu fermament que la realitat és a la premsa: "Captar la notícia és una cosa intuïtiva. S'ha de plasmar el moment crucial. La part decorativa no interessa. Interessa el motiu i l'assumpte". La implicació a la feina el porta a fotografiar gent tan significativa com el president de la Generalitat, Francesc Macià; el seu successor, Lluís Companys; el dirigent del POUM Andreu Nin; l'escriptor George Orwell, o l'anarquista Frederica Montseny, la primera dona que fou ministra a Europa.

Amb aquest convenciment, Centelles captura l'essència de la República i els convulsos Fets d'Octubre per passar, tot seguit, a la cruesa de la guerra. El posicionament que adopta, però, no és el d'un corresponsal de guerra asèptic i neutre, sinó el d'un autèntic militant del bàndol d'esquerres. A partir de llavors, els refugiats, els milicians, el racionament, l'èxode, el sofriment i el dolor seran els protagonistes més destacats dels negatius de Centelles a través del front d'Aragó i el bombardeig de Lleida, entre altres escenaris bèl·lics.

Sortida de la columna Garcia Oliver, 25 de juliol de 1936

© AGUSTÍ CENTELLES

Jocs infantils. Montjuïc, Barcelona, s.d.

© AGUSTÍ CENTELLES

El compromís i la humanitat prevalen per sobre de l'objectivitat i, de camí a l'exili, trobem un home trencat i superat per les circumstàncies: "Quina crueltat és la guerra! Quins quadres per la carretera! Se'm fa un nus a la gola. El meu esperit de periodista ha desaparegut i no em veig amb cor de baixar del camió –o des de dalt– i fer fotos", declarava a un dietari. Fer fotos als perdedors de la guerra significava fer un autoretrat de la pròpia derrota. Quan arriba a França, a principis de 1939, és detingut i tancat al camp de concentració de Bram, on improvisa un laboratori fotogràfic i escriu un diari en la seva particular lluita per sobreviure. Un cop alliberat, Centelles col·labora en la resistència contra els nazis però, depurat pel franquisme, mai no tornaria a exercir com a fotoperiodista.

Ara i fins al 4 de març, el Palau de la Virreina rescata l'obra de Centelles a l'exposició més completa que mai s'ha fet sobre, per molts, el Robert Capa català: *Centelles, les vides d'un fotògraf (1909-1985)* reuneix més de 300 fotografies, portades de diaris i revistes, i objectes personals, com la famosa *Leica*, cartes, carnets o diaris. Hi col·laboren el cineasta David Trueba, i els fotògrafs Gervasio Sánchez, Kim Manresa i Joan Fontcoberta, entre altres, tots ells gran admiradors de l'obra i la personalitat de l'homenatjat. L'exhibició mostra les diferents etapes de la vida de Centelles, tot passant per l'esplendor, l'exili, la clandestinitat i l'anonimat al qual va ser condemnat per implicar-se i aprofundir en els sentiments dels protagonistes de les seves fotos.

Recuperar tantes imatges no ha estat fàcil. Quan Centelles va marxar a l'exili es va endur una maleta amb prop de 6.000 negatius que va amagar a Carcassona tot arriscant la vida. Aquests milers de testimonis gràfics comprometien la vida de massa gent per deixar que li prenguessin. El 1944 retorna clandestinament a Catalunya, però és un professional inhabilitat que mai més publica reportatges en premsa. El talent com a caçador d'instants de realitat es veu reconverit a la fotografia industrial i publicitària. No és fins al 1976, després de la mort de Franco, que el fotoperiodista i la seva família tornen a França per res-

QUAN CENTELLES MARXA A L'EXILI S'ENDU UNA MALETA AMB 6.000 NEGATIU QUE AMAGA A CARCASSONA TOT ARRISCANT LA VIDA. AQUESTS TESTIMONIS GRÀFICS COMPROMETIEN LA VIDA DE MASSA GENT COM PER DEIXAR QUE LI PRENGUIN

catar els negatius amagats. Afortunadament, eren allà, en silenci, esperant parlar.

Amb la recuperació de l'arxiu, Centelles inicia una nova vida com a testimoni excepcional de la República i la Guerra Civil a Catalunya. Són milers de fragments que componen bona part de la memòria visual del conflicte i els seus protagonistes. La força que desprenen i la universalitat del seu llenguatge s'han utilitzat també per mostrar el dolor i la cruesa d'altres hostilitats arreu del món fins a convertir-se en autèntiques icones, com els guàrdies d'assalt de Barcelona.

La seva obra aconsegueix per fi un cert reconeixement i justícia històrica. Després de tants obstacles polítics, personals i professionals, Centelles entreveu allò que ja reclamava des del camp de concentració: "Qui no sent la necessitat de ser quelcom, de superar-se, de tenir una personalitat?"

Terol, front d'Aragó, 1937

© AGUSTÍ CENTELLES

© AGUSTI CENTELLES

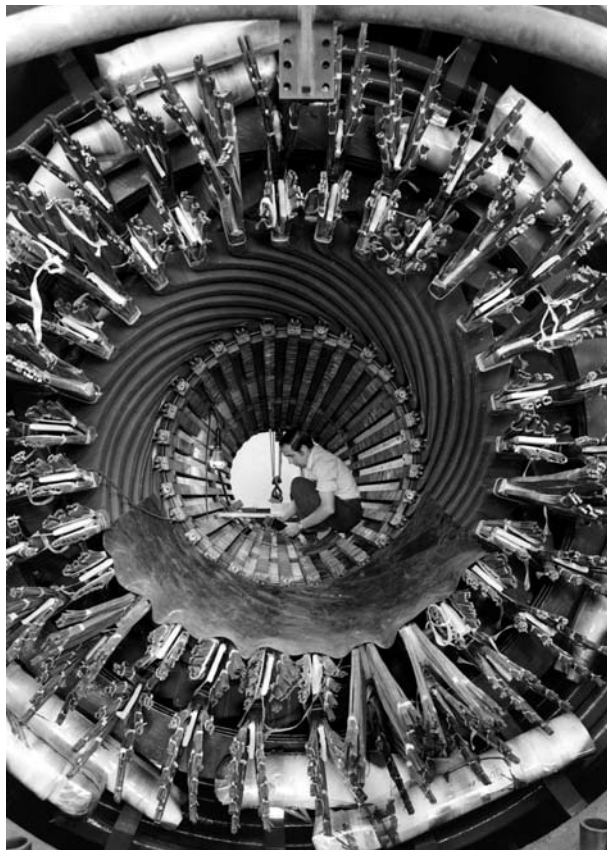
Bombardeig de Lleida, 3 de novembre de 1937

Tot i això, els seus fills declaren que “va morir deprimat perquè l’ignoraven” el 1985, només un any després de rebre el Premio Nacional de Artes Plásticas a la seva trajectòria professional. I és que, a part d’aquest, Centelles mai va rebre cap altre guardó. El franquisme, i, posteriorment, l’intent de no remoure les ferides el van condemnar a dècades de silenci i anonimat.

Ara, però, la peripècia vital d’Agustí Centelles, marcada pel salvament, la preservació i la recuperació dels milers de negatius, queda emmarcada dins d’aquesta exposició i, el que és més important encara, dins la història de Catalunya i del fotoperiodisme internacional.

Sara Bosch

“CAPTAR LA NOTÍCIA ÉS UNA COSA INTUÏTIVA. S’HA DE PLASMAR EL MOMENT CRUCIAL. INTERESSA EL MOTIU I L’ASSUMpte”

Fotografia industrial: Fàbrica Siemens, 1969

© AGUSTÍ CENTELLES

Centelles al seu estudi de l’Avinguda Diagonal, 1977

© LUIS POIRROT

LA CULTURA CATALANA VIATJA A NY

INSTITUCIONS DE PRESTIGI DE LA CIUTAT, COM EL METROPOLITAN MUSEUM I EL BARYSHNIKOV ARTS CENTER ACULLEN LES ACTIVITATS.

Nova York acollirà enguany una gran mostra de cultura catalana. Sota el paraigua de l'Institut Ramon Llull, organisme que promou la llengua i la cultura catalanes a l'exterior, diverses institucions culturals de la ciutat impulsaran activitats que donaran a conèixer les arts plàstiques, la música, la dansa, la poesia i la literatura catalanes. Donarà el tret de sortida un concert a l'Església de

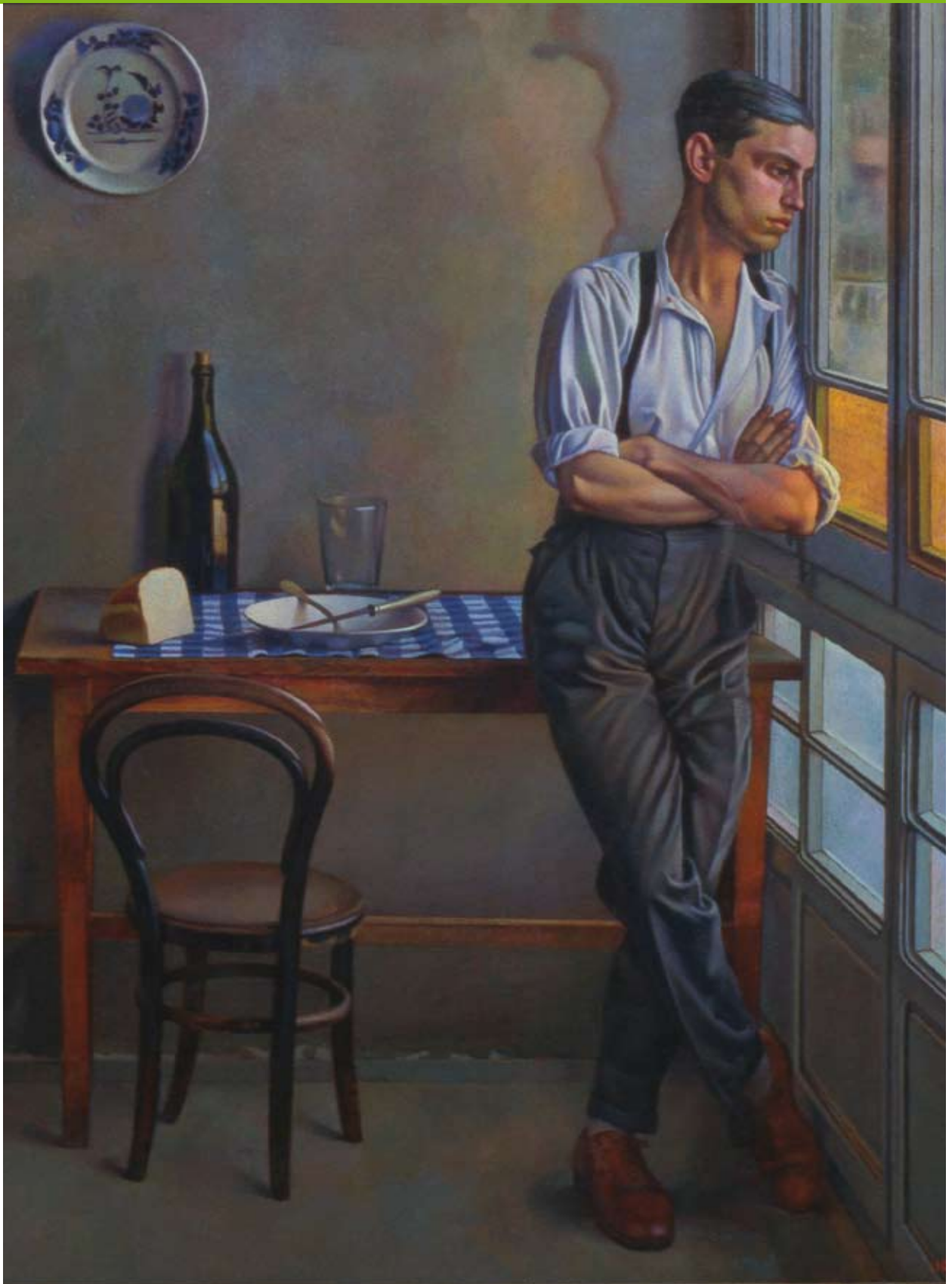
l'Ascensió (Ascension Church), seguit d'una gran exposició en un dels museus de referència a la ciutat i arreu del món, el *Metropolitan Museum*. Per tal que la mostra d'art català arribi a Nova York acompanyada d'altres manifestacions culturals, l'Institut Ramon Llull ha coorganitzat un programa d'arts escèniques al Baryshnikov Arts Center, i diverses activitats literàries conjuntament amb el World Voices Festival del PEN americà.

El *Metropolitan Museum* acollirà del 7 de març al 3 de juny l'exposició *Barcelona and Modernity: From Gaudí to Dalí*, organitzada per The Cleveland Museum of Art, The Metropolitan Museum of Art i el Museu Nacional d'Art de Catalunya. La mostra, que en els últims mesos s'ha pogut veure a la ciutat de Cleveland, ofereix una àmplia perspectiva dels moviments que van permetre que Barcelona passés a ser un model de la modernitat intel·lectual, política i cultural d'Espanya entre l'Exposició Universal de Barcelona el 1888 i el començament del règim franquista el 1939. El *Metropolitan Museum* ja ha anunciat que la mostra, amb 300 obres entre pintures, escultures, esbossos, gravats, pòsters, objectes decoratius, maquetes arquitectòniques i dissenys varis, és el primer gran aprofundiment en un dels períodes més complexos i interes-

THE CLEVELAND MUSEUM OF ART

Sala dedicada al Modernisme català, amb obres de Rusiñol i Josep Llimona

MNAC

Feliu Elias: La galeria, 1928

MARINA SANZ DOMINGUEZ

Després de la inauguració de l'exposició, el músic Lou Reed s'encarrega d'un recital de poesia catalana.

LA MOSTRA OFEREIX UNA ÀMPLIA PERSPECTIVA DELS MOVIMENTS QUE VAN PERMETRE QUE BARCELONA PASSÉS A SER UN MODEL DE LA MODERNITAT INTEL·LECTUAL, POLÍTICA I CULTURAL D'ESPANYA

sants de l'art modern català, el de la *Renaixença*. L'Institut Ramon Llull ha col·laborat en l'elaboració del catàleg de luxe que acompanya l'exposició i en l'organització d'un programa cultural que se celebrarà en el mateix museu i que inclourà un concert líric per part de solistes catalans de renom. El dia 4 de maig, també al mateix *Museu Metropolitan*, tindrà lloc un concert de cançó mediterrània catalana i fusió de flamenc.

La nit anterior a la inauguració de l'exposició, l'Institut Ramon Llull impulsa l'estrena mundial de l'obra *El Cant de les estrelles*, d'Enric Granados, a l'*Ascension Church*. A partir d'aquí se succeiran recitals poètics, concerts, espectacles i dansa al Baryshnikov Arts Center, entre els quals destaca un recital de poesia catalana en anglès a

càrrec de Lou Reed, Laurie Anderson i Patty Smith.

Enguany, el festival literari internacional World Voices Festival, que any rere any organitza el PEN americà i que aplega escriptors d'arreu del món, coincideix amb Sant Jordi. Al llarg de la setmana del 23 al 29 d'abril, se succeiran recitals, lectures i simposis que tenen per objectiu donar a conèixer veus de cultures i nacionalitats diverses. Fruit d'un acord entre el Pen americà i l'Institut Ramon Llull, escriptors en català participaran en el programa.

TIRANT LO BLANC A NOVA YORK

Aquesta no serà pas la primera vegada que la nostra cultura viatja a l'altre costat de l'Atlàntic. Entre el gener i el març de l'any passat, l'IRL va dur a terme a Nova York una sèrie d'activitats per difondre la cultura catalana entre les quals van destacar actes com ara una conferència sobre Ramon Llull a càrrec del prestigiós crític literari nord-americà Harold Bloom, una exposició fotogràfica de Joan Fontcuberta, una completa retrospectiva del cinema català –des del cine mut del 1906 fins als llargmetratges més recents fets al nostre país–, les lectures d'obres literàries com ara *Tirant lo Blanc* i un simposi de poesia catalana entre altres.

Emma Reverter

THE CLEVELAND MUSEUM OF ART

Sala dedicada a les avantguardes, amb obres de Miró, Dalí i Picasso, a Cleveland

MNAC

Isidre Nonell: Dues gitanes, 1903

THE CLEVELAND MUSEUM OF ART

Quadre de Picasso a la sala d'avantguardes i guerra civil

PELS CAMINS DE L'EXILI

UNA EXPOSICIÓ RECALLA EL TESTIMONI DELS ESCRIPTORES CATALANS DE L'EXILI DE 1939. ES VA INAUGURAR FA UN ANY A BARCELONA, AMB UN MUNTATGE ESPECTACULAR, I RECENTMENT HA COMENÇAT UNA GIRA A BUENOS AIRES, SANTIAGO DE XILE I CIUTAT DE MÈXIC. "LITERATURES DE L'EXILI" ÉS TAMBÉ UN PROJECTE DE RECERCA DESTINAT A RECOLLIR ELS TESTIMONIS DELS SUPERVIVENTS DE LA DIÀSPORA, RECOPIAR DOCUMENTACIÓ I FOTOGRAFIES INÈDITES

*PER JULIÀ GUILLAMON

L'exposició *Literatures de l'exili* que es va inaugurar el 14 de desembre de 2006 al Centro Cultural Recoleta de Buenos Aires, ha estat una coproducció del Centre de Cultura Contemporània de Barcelona, Secaex (Sociedad Estatal para la Acción Cultural Exterior) i l'Institut Ramon Llull. L'exposició es podrà visitar a partir del març de 2007 al Centro Cultural de la Moneda, a Santiago de Xile, abans de viatjar cap a Mèxic.

El punt de partida de *Literatures de l'exili* és la caiguda de la ciutat de Barcelona, el 26 de gener de 1939, que va obligar milers de persones a fugir per evitar la repressió franquista. La gran majoria dels escriptors, professors i intel·lectuals catalans de l'època republicana formaven part d'aquesta corrua. Alguns van tenir la sort de poder acollir-se a diferents indrets (Prada de Conflent, Montpeller, Tolosa de Llenguadoc, Bierville-L'Isle Adam, Roissy-en-Brie) on es van habilitar refugis per a intel·lectuals. D'altres van anar a parar als camps de refugiats que es van crear a platges i descampats del sud de França. En una segona fase els exiliats republicans es van escampar pel món, sobretot a Mèxic i a Xile, països amb governs d'esquerra que van obrir-los les portes, però també als països del Carib i de l'Est, a Anglaterra i Suïssa, a Veneçuela o a l'Argentina. El desenllaç de la Segona Guerra Mundial no va representar la caiguda de Franco, com esperaven els republicans, i va fer decidir moltes famílies catalanes de restar lluny del país, de vegades per sempre. D'aquestes estades a Amèrica, que en alguns casos es prolonguen

Maria Antònia Freixes, secretària de la Fundació Ramon Llull i exiliada a Mèxic

durant més de quaranta anys, en resulten diferents estratègies d'adaptació i d'intercanvi cultural que donen lloc a una varietat apassionant d'històries de vida.

Els escriptors catalans de l'exili van prendre com a punt de partida la seva experiència i la de milers de conciutadans per dur a terme una obra que és al mateix temps testimoni i creació. Entre els llibres més importants que tracten de l'experiència de l'exili hi ha llibres de memòries, concebuts des d'una proximitat gairebé documental, com ara *Els darrers dies de la Catalunya republicana* d'Antoni Rovira i Virgili, escrit en els primers mesos de l'exili, i d'altres, com les memòries del dibuixant i fotògraf Carles Fontseré, *Un exiliat de tercera*, que recopilen un munt d'informació amb la voluntat d'oferir un marc historiogràfic als records personals. En els darrers anys s'han publicat nombrosos volums de correspondència i testimoniatges de tota mena, entre els quals destaquen recentment les *Cartes de l'exili francès*, de Lluís Nicolau d'Olwer i Ferran Cuito, i *L'exili manllevat*, de Núria Pi-Sunyer. Però és en el camp de la creació on l'experiència de l'exili es pot reviu de manera més intensa i commovedora. El relat de la vida als camps de refugiats (*Els vençuts*, de Xavier Benguerel), al camp de Mauthausen, on van anar a parar molts exiliats (*K.L. Reich*, de Joaquim Amat-Piniella), la vida clandestina a França i la fugida de París (en els contes de Mercè Rodoreda), el viatge a Amèrica (*Les dues funcions del circ*, d'Avel·lí Artís Gener), el xoc amb el món mexicà (*L'ombra de l'atzavara*, de Pere Calders), el retorn (*Tornar o no tornar*, de Vicenç Riera Llorca), ofereixen un testimoni prismàtic de les diferents situacions que comporta l'exili. Finalment, és en el camp de la poesia on van sorgir dues obres amb una mirada global i una voluntat mitificadora sobre la diàspora: *Les elegies de Bierville*, de Carles Riba, i *Nabí*, de Josep Carner, a les quals es podria afegir l'*Odisseu*, d'Agustí Bartra.

El pintor José Balmes, un dels artistes més coneguts de Xile, fill de l'alcalde republicà de Montesquiu

Glòria López-Llovet, néta de l'editor López Llausàs, exiliat a l'Argentina

Als anys trenta, la literatura catalana va assolir un grau extraordinari de maduresa i es va situar en una posició singular. El català va esdevenir una cultura de masses, amb diaris i amb una indústria editorial moderna, a la manera de les grans llengües europees. La Guerra Civil va llançar els seus escriptors pels camins del món. El resultat va ser una renovació de temes i continguts, una obertura als grans temes de la contemporaneïtat: l'estranyament, la identitat, la relació amb l'altre, la vida de les grans metròpolis.

Mitjançant el projecte Literatures de l'exili, del qual he estat comissari al costat de l'artista Francesc Abad i del director de cinema Joaquim Jordà, he volgut presentar aquesta realitat al públic de Barcelona (l'exposició es va presentar per primer cop al Centre de Cultura Contemporània, a finals del 2005) i a la gent dels països americans que van rebre els exiliats. Es tracta d'un projecte obert, que ha generat altres iniciatives, com ara l'edició d'un volum de *Literatura catalana de l'exili*, publicat per Cercle de Lectors/Galàxia Guttemberg, que recull les principals novel·les i narracions que tracten de la diàspora. Al voltant de l'exposició he desenvolupat un projecte de reportatges amb els testimonis de l'exili que encara queden, a partir de la idea que és possible fer literatura parlant de l'exili republicà des de la perspectiva actual, que el tema no s'ha esgotat i que hi ha un munt de coses per tractar. L'any 1939, la major part de les persones vinculades a l'exili que he trobat a Barcelona, Xile, Mèxic o l'Argentina eren nens o adolescents. D'altres són els fills que van néixer a l'exili i que aporten un punt de vista diferent de la història que van viure els seus pares. La idea és publicar un volum amb cinquanta testimonis i centenars de fotografies i documents inèdits procedents d'arxius privats dels diferents països on es desenvolupa el projecte.

*Crític literari de *La Vanguardia*

L'ARXIU AMAGAT DE PUIG I CADAFALCH

LA TRAJECTÒRIA POLÍTICA I PROFESSIONAL DE L'ARQUITECTE JOSEP PUIG I CADAFALCH (1867-1956) HA DEIXAT D'ACUMULAR POLS A LA CASA FAMILIAR DEL CARRER DE PROVENÇA. LA GENERALITAT ACABA DE PRESENTAR PÚBLICAMENT UNA TROBALLA SORPRENENT: 422 CAIXES AMB DOCUMENTS POLÍTICS I DIBUIXOS QUE DURANT DECENNIS VAN ESTAR AMAGATS A LES GOLFES DEL CREADOR DE LA CASA AMATLLER. NI LA FAMÍLIA SABIA QUE EXISTIEN. DES D'ARA AQUEST TRESOR POLÍTIC I ARTÍSTIC ES POT CONSULTAR A L'ARXIU NACIONAL DE CATALUNYA, A SANT CUGAT DEL VALLÈS.

Puig i Cadafalch és un dels personatges cabdals de la Catalunya del primer terç del segle XX, tant per l'activitat frenètica en el món de l'arquitectura –la Casa Amatller o la Casa de les Punxes són exemples de la seva obra– com també per la vinculació amb el catalanisme polític i sobretot com a president de la Mancomunitat de Catalunya, institució que va presidir (1917-1924) després de la mort d'Enric Prat de la Riba.

La recent troballa de l'Arxiu Nacional de Catalunya (ANC) aporta proves minucioses sobre les múltiples facetes de l'arquitecte nascut a Mataró. El registre de documents descoberts a la casa familiar de Barcelona consta de 422 capses, 152 de les quals pertanyen a l'arxiu polític i el més singular, ja que ha costat més de 80 anys trobar-lo darrere d'una paret falsa de l'immoble. El mateix Puig i Cadafalch va decidir buscar un amagatall per a aquells documents l'any 1923, per por de les represàlies de la dictadura de Primo de Rivera. Eren temps difícils políticament i, segons recorda l'arqueòleg i historiador de l'art Xavier Barral i Altet (Institut d'Estudis Catalans, 2003), l'arribada de la dictadura va coincidir amb un període de reconeixements a l'arquitecte, arran de la publicació de l'obra *L'arquitectura romànica a Catalunya*. Fundador de l'Institut d'Estudis Catalans, Puig i Cadafalch començaria a constatar aleshores la repressió del règim contra les institucions culturals catalanes i entre elles, la Mancomunitat.

L'escriptor Josep Pla va poder transcriure una conversa mantinguda amb Cadafalch en aquells temps, on es lamentava de la situació existent amb les següents paraules:

MAR CARRERA

Llibre Afirmació nacionalista, del 22 d'octubre de 1922

les: “No he tingut pas sort. Essent-ne jo president fou destruïda la Mancomunitat”. Paral·lelament al retrocés de les institucions creades durant les dues primeres dècades del segle XX, Puig i Cadafalch va decidir retirar-se gradualment de la vida política per emprendre un procés que ell anomenaria com “deixar d’ésser temporalment un súbdit” per agafar “el camí de l’estudi”.

Els besnèts de l’últim modernista català van signar el 19 d’octubre passat un conveni amb la Generalitat que comporta la cessió en règim de dipòsit de l’arxiu polític. Alhora, l’acord estableix l’opció que la Generalitat pugui arribar a adquirir l’arxiu professional i personal de l’arquitecte, que des d’ara és a l’abast de tothom a Sant Cugat.

SECRETS POLÍTICS RERE UNA FALSA PARET

Un equip de l’ANC ha tardat tres mesos a recopilar, identificar i traslladar els dos arxius de Puig i Cadafalch, situats a l’edifici del carrer de Provença número 231, propietat de la família. El punt àlgid de la recerca, iniciada el juliol passat, va ser la troballa, darrere una paret falsa de les golfes de l’immoble, dels documents polítics guardats per l’arquitecte. La mateixa família del mestre no coneixia l’existència de l’amagatall, un secret molt ben guardat i que ha superat generacions sense ser revelat. Tantes generacions que han hagut de ser els besnèts de l’il·lustre arquitecte els qui s’han encarregat de negociar amb la Generalitat.

Entre les joies documentals que s’hi han trobat, hi ha les actes de les sessions de la Mancomunitat de Catalunya, institució que agrupava les quatre diputacions catalanes i compartia la gestió d’àmbits com ara la cultura, l’obra pública i els serveis. Tot i que del període de la Mancomunitat els arxivers ja en conservaven uns 25 volums del treball fet i els projectes per concebre en el futur, els nous lligalls descoberts representen l’interior de la Mancomunitat, la tripa d’aquella innovadora obra. També s’hi han trobat adhesions a l’Estatut de l’any 1917 i 1918, document aprovat el 25 de gener de 1919 i que els diputats catalans a les Corts espanyoles havien de defensar. Així, la vida política de Puig i Cadafalch no es va limitar a la Mancomunitat, sinó que des de la seva posició de militant de la Lliga Regionalista, partit conservador i catalanista del moment, va assolir els càrrecs de regidor de l’Ajuntament de Barcelona (1901) i més tard, diputat a les Corts.

ESCAIRES MODERNISTES I MONUMENTALISTES

Cadafalch no amagava la seva gran passió, l’arquitectura, ni tan sols a casa. L’arxiu professional de Puig i Cadafalch s’ha recopilat després d’un procés de classificació dels nombrosos documents que hi havia repartits per les estances de l’immoble barceloní. Deixeble de Domènech i Montaner, va començar sent arquitecte de la seva ciutat

ELS ALTRES ESBOSSOS DE GRAN VALOR PERTANYEN AL SEU PROJECTE D’ORDENACIÓ DE LA PLAÇA DE CATALUNYA DE BARCELONA, UN TREBALL AMB UNA IMPORTANT REFLEXIÓ TEÒRICA AL DARRERE. NO PER CASUALITAT PUIG I CADAFALCH REUNIA TRETS D’ENGINYER, HISTORIADOR, MATEMÀTIC I DECORADOR

L’arxiu es trobava amagat darrere d’una paret falsa

La personalitat

natal, sense deixar en cap moment una vida frenètica de creació. Per aquest motiu, l'arxiu classificat ha recollit uns 10.000 dibuixos de l'arquitecte, on s'inclouen plànols inèdits d'alguns monuments barcelonins prou coneguts. Els seus palaus urbans i grans obres modernistes hi són presents, com la casa Terrades, coneguda popularment com la Casa de les Punxes de l'avinguda Diagonal de Barcelona. L'historicisme plasmat en influències medievals i alhora un esperit renovador i europeïtzant inspiren l'original edifici. De la mateixa època són la coneguda Casa del fabricant de xocolata Antoni Amatller, situada al passeig de Gràcia, o la casa blanca Macaya.

Dins de l'arxiu professional descobert també s'hi evidencien mostres de la seva etapa més monumentalista. Dos plànols es destaquen entre els lligalls fets públics: un plànol dels accessos del Palau Nacional de Montjuïc, inèdit perquè mostra uns acabats arquitectònics que difereixen de l'estat que va prendre finalment l'obra. Puig i Cadafalch va estar involucrat en la urbanització de la muntanya de Montjuïc, amb motiu de l'Exposició Internacional de 1929, un projecte que segons recorden els experts va estar ple de discussions. Els altres esbossos de gran valor pertanyen al seu projecte d'ordenació de la plaça de Catalunya de Barcelona, un treball amb una important reflexió teòrica al darrere. No per casualitat Puig i Cadafalch reunia trets d'enginyer, historiador, matemàtic i decorador.

L'ARQUEÒLEG D'EMPÚRIES

En darrer lloc, les caixes de Puig i Cadafalch amaga-

ven els projectes que va impulsar des de la seva vessant d'historiador de l'art i arqueòleg, com ara l'inici de les excavacions al jaciment d'Empúries (Alt Empordà), promogudes per ell al 1907. A més de documents del monestir de Sant Miquel de Cuixà (Conflent) i de les esglésies de Sant Pere de Terrassa (Vallès Occidental), que evidencien el seu bagatge medieval. La intensa relació que va establir amb personatges del món literari i cultural es fa palesa a través de la gran quantitat d'epístoles que guardava, dedicatòries de llibres com la que li regala l'historiador Joaquim Folch i Torres i altres troballes sorprenents.

Tot un llegat que hauria desaparegut si no hi hagués intervingut el mateix temperament de Cadafalch. Una personalitat que Barral descriu així: "Home de decisions fermes, tossut, convençut dels seus ideals, inamovible".

Mar Carrera

MAR CARRERA

Un plànol original de la Casa de les Punxes

SARA BOSCH

L'edifici de la Casa de les Punxes a l'actualitat

CENTENARI PLETÒRIC

DOS INTENTS D'ASSASSINAT, LENT O EXPEDITIU, NO HAN POGUT ACABAR AMB LA GRAN ACADÈMIA D'ACADÈMIES CATALANA. AL CONTRARI, ENGUANY LA INSTITUCIÓ CELEBRA ELS CENT ANYS DE VIDA AMB UN PROGRAMA POTENT, QUE INCLOU REFLEXIONS SOBRE LA RELACIÓ DE LA NACIÓ CATALANA AMB EUROPA, O UNA EXPOSICIÓ DE DOCUMENTS PROPIS ON HI HA, ENTRE ALTRES, CARTES D'ALBERT EINSTEIN.

El carrer del Carme de Barcelona acull autèntiques joies. Una d'elles s'amaga dins el pati interior de la Casa de la Convalescència. No és només una obra arquitectònica de gran bellesa, setcentista, amb exemples cabdals de

l'època en escultura, pintura, ceràmica i revestiments. També és la seu de l'Institut d'Estudis Catalans (IEC), la institució acadèmica dedicada a la investigació científica i la promoció del coneixement. Tot i que molts catalans la coneixen sobretot per ser la màxima autoritat normativa en llengua catalana, l'IEC està format per 5 seccions: Històrico-Arqueològica, Filològica, Ciències Biològiques, Ciències i Tecnologia, i Filosofia i Ciències Socials. La trajectòria ha estat ambiciosa des que la va fundar Prat de la Riba el 1907 -es va estrenar preservant l'art romànic dels Pirineus, les runes gregues d'Empúries i diversos jaciments prehistòrics-, i malgrat les vicissituds, està en plena forma i amb un prestigi intacte a nivell internacional.

Un dels grans oncòlegs mundials i membre de l'Institut, Joan Massagué, va ser l'encarregat d'inaugurar els actes del centenari, al Palau de la Música. Són simposis d'alt nivell, conferències divulgatives, exposicions de documents propis de l'IEC de gran interès, i tot un seguit d'actes oberts a tothom que es poden consultar al web www.iec.cat o bé a <http://centenari.iec.cat>.

Sandra Buxaderas

Pati central de la Casa de Convalescència, seu de l'Institut d'Estudis Catalans, al carrer del Carme 47

“AL CATALÀ LI CAL MOLTA PACIÈNCIA PER EXPLICAR-SE”

EXIGENT. AUTOCRÍTIC. APASSIONAT. AIXÍ ÉS COM ES MOSTRA EN AQUESTA ENTREVISTA EL PRESTIGIOS SOCIÒLEG I PRESIDENT DE L'INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS, SALVADOR GINER.

PER SANDRA BUXADERAS

Cent anys després, quina és la salut de l'Institut?

Mai ha estat tan bé! Perquè aquesta casa ha viscut moments espantosos: 40 anys de repressió franquista... El 1939, el Govern de Franco la va abolir totalment! Per aquestes finestres entraven els coloms... Coloms, aquí! L'edifici abandonat, els arxius malmenats; un desastre absolut. Llavors, és clar, la tendència a pensar que estem millor que mai és gran. Però és una acadèmia que va començar d'una manera gloriosa, l'any 1907, i els primers anys va fer una gran quantitat de coses per al país. Llavors va patir dos sotracs, que tothom coneix.

El primer, la dictadura de Primo de Rivera, que li va retirar els diners, i li va fer viure una vida molt, molt precària. I l'altra dictadura la va abolir, és a dir, que no es podia estar pitjor. Ara, en aquests moments, jo crec que l'Institut està passant una època d'extraordinària revitalització. És una acadèmia on no solament es troben els acadèmics

SARA BOSCH

Salvador Giner en un moment de l'entrevista

Festa de Sant Jordi: Presidència de la sessió tinguda al domicili particular de Josep Puig i Cadafalch. Al voltant de la taula, d'esquerra a dreta: Puig i Cadafalch, Carles Riba, Eduard Fontserè, Ramon Aramon, Josep Maria de Sagarra. Darrere, de peu i d'esquerra a dreta: Montserrat Martí, Enric Jordi, Miquel Coll i Alentorn i Ricard Albert. Any: 1952

del país, sinó que fa recerca en molts àmbits, investiga, i té gairebé 200 membres, a més de 8.700 socis de les filials, que són 26, de tots els camps: l'arqueologia, la geografia, la sociologia, la història... És clar, està molt arrelat al país. I és de les poques institucions dels Països Catalans, tant per la fundació per Prat de la Riba i l'abast de la seva jurisdicció, com pel Reial Decret de l'any 1977, pel qual se'n reconeix l'autoritat a tots els països de parla catalana. O sigui, que l'Institut està en un moment esplèndid. És un fet objectiu, no em duu cap passió. Les publicacions funcionen, estem en xarxa, tenim el suport econòmic de la Generalitat amb un contracte programa de quatre anys, una relació correcta amb el Govern central, relacions excel·lents amb altres institucions dels altres països... Som membres molt actius de l'Union d'Academies International, com també ho és l'American Academy of Sciences.

Què aporta l'Institut a la societat?

Ara hem fet un informe sobre el canvi climàtic. I treballem amb les universitats, naturalment, perquè ens dediquem a l'alta cultura i a la ciència. Fem informes que ens demana el Govern, o quan veiem que hi ha un tema nacional d'importància. No ens cansarem mai de recordar als poders públics i a la ciutadania que estem a la seva dispo-

sició. També fem coses no immediates, com una història de la ciència, i hem començat amb l'època medieval i el Renaixement: la penetració de l'àlgebra, els astrolabis o la geografia... És un llibre meravellós. Això és útil en el sentit que la cultura i l'alta cultura és important. Un país civilitzat no pot ignorar aquestes coses. Qui ho fa? Ho fa l'Institut; som l'editorial catalana més important.

Catalunya té molt a aportar al món?

Bé, és un país civilitzat, petit, amb un nombre d'universitats molt elevat. Voldria que apugessin el seu nivell encara més; ja l'estan apujant. Amb el capital humà que tenim, podem arribar molt més lluny. Crec que no ens podem col·locar entre les 20 millors universitats del món, perquè 17 ja són nord-americanes, 2 angleses i 1 japonesa... Però sí que podem entrar entre les primeres 100, amb una sèrie de mesures de política educativa. Podem augmentar la qualitat de les nostres universitats i escoles i tot aquest sistema. Seria més fàcil si es prenguessin les mesures necessàries.

El que més destaca ara és el capital humà?

El capital humà està bastant bé a Catalunya, en certes coses, eh? No en tot: en matemàtiques podríem millorar.

Coneguem... l'Institut d'Estudis Catalans

L'Institut hi fa uns esforços enormes. Tenim el Programa Kangur, fem uns concursos massius, per a nanos joves. S'hi presenten molts nens de València, de les Illes, donem premis i fem un acte molt divertit a la Universitat de Barcelona. Això ho fa la Societat Catalana de Matemàtiques, una filial nostra. I tenim el Centre de Recerca Matemàtica al Vallès. L'IEC ha creat centres d'estudis cartogràfics, l'Institut de Meteorologia, el Museu d'Art de Catalunya, la Biblioteca Nacional. En fi, l'Institut va servint el país i creant coses.

I en humanitats, no cal un reforç, a les escoles?

Bé, és molt fàcil de dir que s'ha d'augmentar el nivell humanístic dels nens; després també volem que siguin bons científics, bons químics, bons matemàtics, i fem pressió perquè es comportin bé, perquè tinguin bona educació... A més, ara ens volen posar més hores de castellà, que representa tenir-ne menys de català, i això no ho podem tolerar. Hauríem de tenir un control més gran del que podem fer.

Ara que parla del recent episodi sobre la situació del català. Quan el 1907 Prat de la Riba va fundar l'IEC, la llengua havia patit ja dos segles de persecució activa...

SARA BOSCH

Giner amb el cartell del centenari

Sí, però ineficaç; no hi havia ràdio, ni televisió, ni turisme, era una població molt rural.

Però quan Àngel Guimerà, poc abans, va utilitzar el català al seu discurs inaugural a l'Ateneu Barcelonès, hi va haver un escàndol. La projecció social de la llengua no havia arribat a l'estatus desitjable, se la percebia en subordinació a la llengua estatal. I 100 anys després continuem discutint si l'Estat ha de poder imposar una llengua com a prioritària i l'altra com a secundària.

Sí, és el que s'està intentant fer, sí. I què? Ha descrit la situació perfectament. El que passa és que ara hi ha els mitjans de comunicació de masses. I una immigració massiva de castellanoparlants, que han estat assimilats al català durant molt de temps, però no suficientment. En aquella època, podies viure en català al carrer. Avui dia, no. Has de parlar castellà també i els castellans no han d'aprendre català; per tant, la situació és greu.

Per tant, els reptes continuen intactes.

Intactes, però diferents. Vivim en precari. Per aconseguir que el .cat es transformi en el domini més emprat a Catalunya, ens costarà. La premsa de Catalunya és en castellà; és clar, hi ha *El Punt* i *l'Avui*, tots ho sabem... Els objectius són clars, però el camí és difícil.

Els catalans no en tenen una certa part de responsabilitat?

Tota, tota!

No canviem massa ràpidament de llengua?

Sí, però és un esforç constant. El català ha de fer un esforç que el castellà no ha de fer, el francès tampoc. El senyor que vol parlar català a València o a Alacant, ho té malament. És constant, cada dia un petit acte d'heroisme, 20 cada dia, 30 cada dia; els altres, cap...

Tenim prou clar que la cultura catalana és tan vàlida i té tant a aportar al món com qualsevol altra?

Sí, això ho sabem. És una cultura sana i en belles arts és extraordinàriament important. La literatura la voldria una mica millor encara, però hi ha bons poetes i bons novel·listes. La ciència és bastant important, la producció científica va bastant bé, hauria d'anar millor... Aquí publiquem *International Microbiology*, una revista internacional de molt prestigi. Hem de continuar per aquest camí. I per cultura catalana, entenc també la ciència, la sociologia... No diré que Catalunya va bé, però la cultura, en aquest sentit, va bé. Altres coses estan exagerades, determinats camps estètics no són tan importants com

“EN CIÈNCIA, TECNOLOGIA, CONEIXEMENT, LA TENDÈNCIA VA BÉ. EN LLENGUA, PERDEM TERRENY”

creuen els italians o els francesos, quan opinen que som el centre del món i diuen: “Ah, véns de Barcelona, ciutat del disseny!”. Em planyo de moltes coses de Catalunya, però quan em fixo en les tendències, igualment com que m'he passat la vida queixant-me del món –i començant pel meu país, oi?-, doncs estic obligat, quan veig que alguna cosa va bé, a dir-ho. I quan n'hi ha d'horròs, i jo veig coses catastròfiques cada dia a Catalunya, ploro; la destrucció del paisatge, per exemple, o el mal gust de les nostres urbanitzacions i cartells i anuncis... és un país que té molt nacionalisme, però patriotisme res, perquè destrossem i esbotzem el país amb una alegria indescriptible.

Quins altres problemes hem de resoldre?

En la llengua, perdem terreny.

Quan viatja a l'estranger, quin és el nivell de coneixement que hi troba, de Catalunya?

Som una gent que ens hem d'explicar constantment. Te'n vas a una universitat de Roma o de Londres i et pregunten: “I tu, fas les classes en català?” i has d'explicar que sí, que no, que també les faig en anglès o en italià. Ens ha ajudat molt l'autonomia, perquè aleshores estàs més al mapa, comences a existir, oi? Però a Europa els grans països, com Alemanya, França, Itàlia, imposen, i ho diuen als llibres de text i als diaris. Llavors els països que no tenen autonomia o independència, doncs s'han d'explicar. I durant un temps vam guanyar popularitat - als anys 1960 era divertit això de Catalunya-, però ara la gent a Europa passa per una època d'impaciència amb els països petits que demanen la independència. Irlanda perquè ja tenen un Estat i ja han aconseguit la pau, ja no molesta tant, però altres països...

Els has d'anar explicant. Que som gent pacífica, que el que volem és anar augmentant el nostre nivell de presència nacional i internacional. I tot això ho van entenent, però sobretot has de ser molt simpàtic i molt pacient. Però hi ha hagut un moment dolent. Amb la Guerra del Balcans, la gent s'ha posat nerviosa. “Els nacionalismes!”, diuen, com si ells no fossin nacionalistes francesos o alemanys, eh? O tot el que passa a Bèlgica, no fa gaire gràcia... Llavors has d'anar amb molta paciència. No anar predicant, jo no predico mai. Dono l'exemple, i paciència...

UNA CIUTAT DINS LA CIUTAT

DINS LA GIRONA COLORISTA I AMABLE HI HA UN LABERINT DE CARRERS OMBRÍVOLS PLENS DE MISTERIS I D'INTERROGANTS. ES TRACTA DEL BARRI O CALL JUEU, UN MICROCOSMOS HISTÒRIC PECULIAR INSERIT EN UN TRAMAT MEDIEVAL EXTRAORDINÀRIAMENT BEN CONSERVAT, DELS MILLORS D'EUROPA, QUE VAL LA PENA DESCOBRIR EN UNA PASSEJADA ATENTA I ASSOSSEGADA.

Diu el poeta Narcís Comadira que Girona és una ciutat de pedra i d'aigua. De pedra, per la presència inexorable d'un patrimoni arquitectònic molt ric, presidit per la imposant catedral. I d'aigua, pel fluir constant de l'Onyar, on s'emmirallen les façanes acolorides. Aquestes són les postals més divulgades d'una Girona que -explica el poeta- és alhora immòbil i fluida.

Ara bé, malgrat la contradicció, aquestes estampes ens parlen d'una Girona oberta, franca i riallera. Hi ha una altra Girona en paral·lel que és igual d'estable i perseverant, però molt més íntima i tancada. Hi ha una ciutat dins la ciutat a voltes inhòspita i misteriosa, i altres vegades, d'un misticisme atractiu i gairebé sensual. Es tracta del call jueu.

Advertirem el lector, abans d'emprendre la passejada, que entendre el call de Girona implica un esforç de comprensió històrica. Girona va disposar, durant més de cinc segles, d'una de les comunitats jueves més puixants de la Corona d'Aragó. Però l'emigració massiva de 1391 i l'expulsió definitiva d'Espanya l'any 1492 van acabar amb aquesta població, que va marxar per no tornar-hi mai més. La presència pública de jueus a Catalunya no es reprèn fins ben entrat el segle XX, i es concentra a Barcelona. A Girona, les antigues cases dels jueus van passar a mans de ciutadans i eclesiàstics, que les van transformar al seu gust. De resultes d'això, tot són interrogants: qui emprava els banys, on es trobaven els comerços, quins edificis feien de sinagogues... a l'entorn del call hi ha moltes hipòtesis no demostrades. Tanmateix, conserva bona part de l'esperit de l'època, i per la seva significació històrica, és visitat per jueus i no jueus d'arreu del món amb l'ànsia de desvetllar els seus secrets.

Emprenem el carrer de la Força, que puja estret des del nivell de l'Onyar fins a la plaça de la Catedral. Aquest

A Girona, les antigues cases dels jueus van passar a mans de ciutadans i eclesiàstics, que les van transformar al seu gust

carrer ombrívol, que resseguia la muralla medieval, correspon a l'antiga Via Augusta i després al carrer principal de la Girona romana, i durant segles va continuar sent un carrer fonamental, pas de seguicis i processons i camí dels reus en la seva conducció cap a la forca. Mentre l'enfilem, veurem com neixen, a mà dreta, diversos carrerons llargs i costeruts. Són aquests, com el de Cúndaro o Sant Llorenç, els que ens endinsaran en el conjunt singular del barri jueu.

El laberint del call és fantasmagòric, ple d'amagatalls i desnivells, d'escapes i patis interiors. Avui els trobarem silenciosos, però en el segle XIII bullien d'activitat. La presència dels jueus va ser tan important com antiga: ja l'any 888 hi ha documentat l'establiment de vint-i-cinc famílies deleroses de poder exercir-hi els seus oficis i professions. Aquesta primera colònia ocupa les cases de l'entorn de la catedral, i a poc a poc va anar teixint el call. Per motius de seguretat i de dret, l'espai de què disposaven era limitat, mentre la comunitat és creixent: en el segle XIV arriba al miler d'habitants. Sembla increïble que el barri pogués encabir tallers de sastres i teixidors, barbers i orfebres, carnisseria, fleca, peixateria, la *micvé* o banys rituals i fins a tres sinagogues successives.

Aquesta complexitat urbana, plena de superposicions, ens parla de la idiosincràsia de la comunitat mosaica, de la necessitat de mantenir-se unida i alhora de la reclusió en què havia de viure com a mitjà de protecció i alhora d'estigma en temps de conflictes.

Protegits pel rei a canvi d'uns tributs substanciosos, els jueus desenvolupaven activitats molt pròsperes i lucratives, com la compra i venda de terres i els negocis de diners i de valors públics, i també tota mena de professions liberals, comercials i artesanes. Eren necessaris i a la vegada envejats per la majoria cristiana i per això van patir nombrosos atacs, també motivats per prejudicis religiosos. Urbans per excel·lència, sempre s'agrupaven en comunitats i formaven barris atapeïts, tancats en ells mateixos, sota el paraigua d'un govern propi i autònom, l'Aljama. Així és com mantenien vives les creences i eren fidels a la seva tradició.

El brogit de la feina quotidiana contrastava amb la vida domèstica rutinària i pacífica, regida per les prescripcions religioses. Una d'elles ordena, simbòlicament, que els preceptes siguin escrits en el brancal de les cases: encara avui, en alguns dintells de Girona, veurem una escletxa on es col·locava la *mezuzà*, un pergami enrotllat que contenia textos del Deuteronomi.

Quan el jueu entrava i sortia de la casa, hi posava la mà a sobre mentre recitava "El Senyor guardi la meva sortida i la meva entrada, ara i sempre". Detalls com aquests

La presència dels jueus va ser tan important com reculada

JORDI CAMÍ

Descobreix... El Call jueu de Girona

JORDI CAMÍ

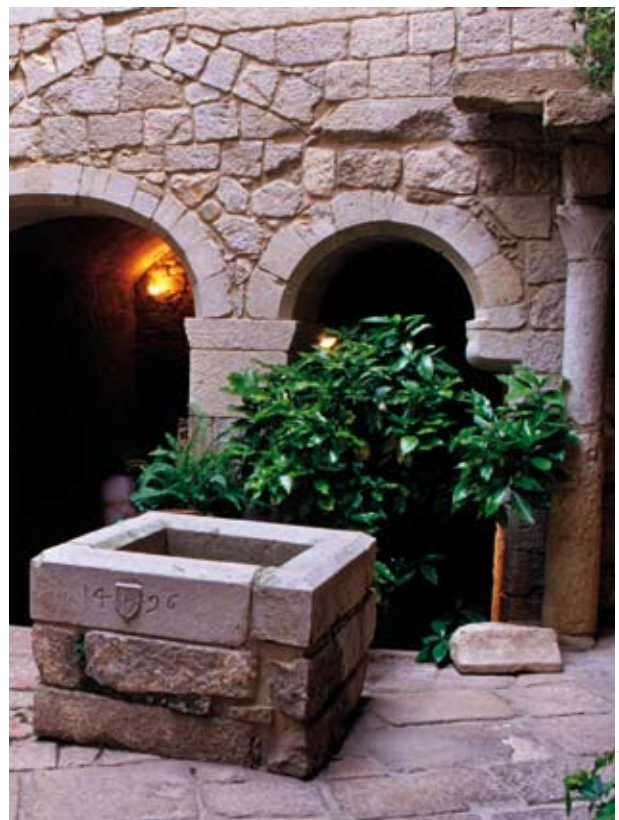
La primera colònia ocupa les cases de l'entorn de la catedral

són els que ens emocionen i ens descobreixen la certesa d'una presència singular.

La visita obliga a entrar en un edifici emblemàtic que, segons alguns estudiosos, en el segle XV contenia la darrera sinagoga de Girona: era l'anomenat centre Bonastruc ça Porta. Avui acull l'Institut d'Estudis Nahmànides, que homenatja una figura cabdal del judaisme, Mossé ben Nahman, que va viure a Girona al segle XIII i va presidir una prestigiosa escola de la Càbala, la interpretació esotèrica de la Bíblia. També trobem aquí el Museu d'Història dels Jueus, amb una exposició colpidora i molt atractiva que ens condueix per la història de les comunitats hebrees de la Catalunya medieval, ens explica la vida quotidiana als calls i els aspectes espirituals i dogmàtics de la religió per mitjà de vestigis arqueològics procedents de la comunitat gironina.

Després de recórrer l'exposició, des del pati del centre Bonastruc ça Porta, contemplant la gran estrella de David que en decora el terra i la *menorah* -canelobre de set braços- que el presideix, podrem escoltar el silenci i deixar-nos transportar al temps en què els gironins invocaven Yahvé.

Montse Armengol

JORDI CAMÍ

La vida domèstica rutinària i pacífica

LA CATALUNYA BLANCA

QUAN CAUEN LES PRIMERES NEUS ALS PIRINEUS CATALANS, LES ESTACIONS D'ESQUÍ ES POSEN EN MARXA PER ATREURE MILIONS DE VISITANTS QUE ESPEREN AMB DELIT LA NOVA TEMPORADA I QUE AJUDEN A LA DINAMITZACIÓ ECONÒMICA DE LES ZONES DE MUNTANYA. ÉS LA CATALUNYA BLANCA, AMB UNA OFERTA DE NEU TAN IMPORTANT COM LA DE LA VEÏNA ANDORRA I QUE POQUES VEGADES VEUREU EN UN PAÍS MEDITERRANI.

Per tothom és sabut que l'oferta turística de Catalunya és molt gran, diversa i de qualitat. A l'estiu el litoral català s'omple de visitants enlluernats pel sol i les platges,

mentre a l'interior regna la tranquil·litat del camp i la pau dels espais oberts, combinada amb una tradició cultural i artística molt valuosa.

Però si alceu la vista cap a les muntanyes, un paradís blanc us obre les portes durant la temporada d'hivern per practicar esports com l'esquí alpí (per pistes senyalitzades), el nòrdic (també anomenat esquí de fons), el de muntanya (fora pistes), i altres activitats relacionades amb la neu. Catalunya, amb un total de 16 estacions d'esquí, és la zona amb més oferta d'aquest tipus de tot l'Estat espanyol.

2,5 MILIONS D'ESQUIADORS

Les estacions d'esquí catalanes van aconseguir vendre la temporada passada un total de 2,4 milions *forfaits*, una xifra enorme que esperen superar, segons dades de l'Associació Catalana d'Estacions d'Esquí i Activitats de Muntanya (ACEM). Així, tot i que la neu s'ha fet esperar molt, s'arribarà gairebé als 2,5 milions d'esquiadors aquest hivern, la mateixa quantitat obtinguda a tot Andorra. La inversió anual per aconseguir-ho també és molt alta, i aquest any arribarà als 25 milions d'euros, repartits en la modernització de les instal·lacions i en la compra

L'snowboard és una modalitat que es practica com l'esquí

BOI-TAULL

PROPOSTES: Visita... el Pirineu

FRANCESC TUR / TURISME DE CATALUNYA / ANC

Les estacions han fet un esforç de modernització important

FRANCESC TUR / TURISME DE CATALUNYA / ANC

Església de Sant Climent de Taüll

LA RIQUESA CULTURAL I NATURAL, I EL CLIMA BENIGNE DEL PIRINEU CONFIGUREN UN MARC IDONI PER A LA PRÀCTICA D'ESPORTS

de nous canons de neu artificial, uns aparells cada vegada més necessaris per poder oferir neu en moments de precipitacions insuficients, sempre que les condicions climàtiques ho permetin.

Si mirem a la veïna Andorra s'observa com en els darrers anys s'han produït algunes fusions entre estacions amb l'objectiu d'oferir més quilòmetres de pistes i competir amb millors condicions al mercat. És el cas de Vallnord (fusió de les antigues Pal, Ordino Arcalís i Arinsal) i de Grandvalira (que aglutina el Pas de la Casa, Grau Roig i Soldeu el Tarter).

Seguint aquest exemple, a Catalunya han unit fa pocs anys les seves forces dues estacions històriques com La Molina i La Masella (entre Alp i Castellar de n'Hug), que sumen un total de 116 quilòmetres de pistes, unides per remuntadors. Tot i que encara funcionen per separat, també es pot adquirir un *forfait* conjunt anomenat Alp 2.500. La proximitat d'aquestes dues estacions amb els grans

nuclis urbans de Catalunya només a 150 quilòmetres de Barcelona fan d'aquest complex un lloc idoni per escapar-se de la ciutat sense que faci falta anar molt lluny. Des d'aquí, la vall de la Cerdanya, al Pirineu Oriental, és un autèntic paradís muntanyós i un enclavament privilegiat rodejat de cims de més de 2.500 metres d'altitud. De tota manera, a Catalunya no es preveuen altres unions d'estacions, ja que això depèn en gran part de la situació geogràfica i de la proximitat entre muntanyes i valls.

UN PAISATGE DE GRAN BELLESA

A la Vall d'Aran hi trobem una altra estació de renom: Baqueira Beret, amb un total de 104 quilòmetres de pistes senyalitzades. És un enclavament de gran prestigi, i no és estrany veure personalitats i famosos (com membres de la família reial, esportistes i actors) esquiant de dia o deixant-se veure durant la nit. Als voltants, les localitats de Salardú, Arties o Bossòst ofereixen al visitant els millors exemples de l'arquitectura popular pirenaica.

Un altre gran complex dedicat a la neu a Catalunya és Boí Taüll, a l'encantadora Vall de Boí del Pirineu de Lleida, famosa per tresors romànics declarats Patrimoni de la Humanitat l'any 2000. Es tracta d'una estació inaugurada el 1990 amb 43 quilòmetres de pistes que conjuga la pràctica de l'esquí amb altres activitats d'oci. Amb una cota màxima de 2.750 metres, es troba al costat del Parc Nacional d'Aigüestortes, un espai natural protegit de gran bellesa paisatgística.

Altres estacions d'esquí alpí més petites són Port del Comte (Solsonès), Vall de Núria i Vallter 2000 (Ripollès), Port-Ainé, Espot i Tavascan (Pallars Sobirà), mentre que les que es basen en l'esquí nòrdic són Aransa, Guils Fon-

tanera i Lles (Cerdanya), Sant Joan de l'Erm i Tuixén-La-vansa (Alt Urgell) i Bosc Virós (Pallars Sobirà).

Després de practicar l'esquí alpí, de fons o de muntanya, o bé altres esports i activitats a la neu com l'*snowboard*, excursions amb raquetes, les divertides baixades amb trineu o bé altres activitats més agosarades com l'*snowkite* (esquiar amb l'ajut d'un estel), els Pirineus catalans esperen el visitant per acollir-lo en un espai turístic de primera magnitud, gràcies al seu interès patrimonial i a una gastronomia de gran qualitat. De fet, i tal com explica Joaquim Alsina, director de l'ACEM, "les estacions d'esquí catalanes són molt importants per a la dinamització econòmica de les zones de muntanya". I és cert, molta gent viu gràcies a aquestes instal·lacions i a l'impuls econòmic que suposen per a molts pobles del Pirineu.

TAMBÉ A L'ESTIU

Però quan la neu comença a fondre's, no tot s'acaba, ja que cada vegada són més les estacions d'esquí catalanes que intenten fugir de l'estacionalitat de la temporada blanca, diversificant les activitats i aconseguint un turisme actiu tot l'any. Així, en ple mes d'agost, és possible anar-hi per fer senderisme, salt de pont, escalada, rutes en bicicleta, excursions a cavall, practicar el tir amb arc, o bé navegar pels llacs i baixar pels rius fent ràfting i gaudint de la natura amb tanta intensitat com a l'hivern. A més, algunes estacions organitzen recorreguts culturals pels pobles dels voltants.

L'entorn paisatgístic, la riquesa cultural i natural, i el clima benigne del Pirineu configuren un marc idoni per a la pràctica d'aquests altres esports. Amb el desgel, l'entorn

LES GRANS XIFRES DE LES ESTACIONS CATALANES:

- ESTACIONS D'ESQUÍ ALPÍ: 10
- ESTACIONS D'ESQUÍ NÒRDIC: 7*
- KM D'ESQUÍ ALPÍ: 411
- KM D'ESQUÍ NÒRDIC: 228
- COTA MÀXIMA: 2.750 METRES
- PREVISIÓ **FORFAITS DIARIS 06/07:**
2.450.000
- INVERSIÓ TEMPORADA 06/07:
25MILIONS D'EUROS

* Hi ha un total de 16 estacions, però Tavascan ofereix els dos tipus de modalitats. Font: ACEM.

Més informació: www.catski.netwww

natural canvia i les estacions d'esquí es converteixen en centres d'aventura, de lleure i en zones poliesportives.

Abel Ubach

Paisatge de muntanya a Garòs, a la Vall d'Aran

MONTSERRAT SAGARRA / TURISME DE CATALUNYA / ANC

RUTA DE LA CUINA DOLÇA

L'APASSIONANT CUINA DE LES POSTRES ÉS TAMBÉ PART IMPORTANT DEL NOSTRE RECEPTARI. COMPTEM AMB PRODUCTES TAN RECONEGUTS COM EL TORRÓ D'AGRAMUNT –AMB DENOMINACIÓ GEOGRÀFICA PROTEGIDA–, LES CATÀNIES DE VILAFRANCA DEL PENEDEÀ I ELABORACIONS COM LES NEULES, ELS PANELLETS –AMB DÓS AMB EL RECONeixENT D'ESPECIALITAT TRADICIONAL GARANTIDA–, A MÉS DEL PA DE PESSIC DE VIC O ELS CARQUINYOLIS I BORREGOS DEL VALLÈS. A MÉS, HI HA COQUES I TORTELLS ESCAMPATS PER TOTS ELS RAONS DE LA GEOGRAFIA CATALANA, ENGALANANT DIADES ASSENYALADES I FESTES TRADICIONALS. I, PER ACABAR, XOCOLATA, DE LLARGA I RICA TRADICIÓ I ALTA CREACIÓ MODERNA.

TORRÓ D'AGRAMUNT

Quan s'acosta el Nadal a Agramunt, a la comarca de l'Urgell, no paren de treballar. I és que aquest poble és el bressol de l'únic torró amb indicació geogràfica protegida de Catalunya. El torró d'Agramunt s'elabora amb una acurada barreja d'avellanets o ametlles, sucre, mel i clara d'ou, i es presenta en tauletes rodones o rectangulars cobertes de pa d'àngel. Val la pena visitar les fàbriques de torró per veure-hi el procés d'elaboració, com Torrons R. Vicens, Torrons Roig, Torrons Artesans Fèlix i Torrons Lluch.

NEULES DEL PLA DE SANT TIRS

Malgrat que les neules s'acostumen a associar a les festes

de Nadal, des de fa anys que el seu consum s'ha estès al llarg de l'any. Al Pla de Sant Tirs, a la comarca de l'Alt Urgell, s'elaboren neules artesanals.

A més d'especialitats molt diverses, com neules, *cubanos*, *ventalls*, *tulipes* i *xiquitillos*, també prepara els *menairons* del Pla, unes postres molt tradicionals a la zona. L'obrador es pot visitar si es fa la reserva amb antelació.

CATÀNIES DE VILAFRANCA DEL PENEDEÀ

A banda de ser la capital del vi del Penedès, Vilafranca és reconeguda per elaborar unes postres exquisides: les catànies, que són ametlles caramel·litzades banyades en xocolata blanca i cobertes de xocolata negra en pols. Bombons Cudié, una empresa familiar i artesanal que es dedica a fer catànies des de l'any 1986, ofereix la possibilitat de visitar l'obrador i de comprar-hi aquest producte tan exquisit.

ORELLETES DE TARRAGONA I DE LES GARRIGUES I MENJAR BLANC

Les orelletes són coques fregides amb forma d'orelles fetes amb una massa de farina a la qual s'afegeix ous, sucre i sal, i un caldo de coriandre, matafaluga, canyella i pells de llimona i taronja. Són típiques sobretot a les comarques tarragonines i a les Borges Blanques. Se'n poden comprar a la pastisseria Pepi, d'Ulldemolins, i a la confiteria Poy, de Reus, on també es pot comprar el dolç típic de la ciutat, el menjar blanc, elaborat bàsicament amb ametlles.

CARQUINYOLIS I BORREGOS DEL VALLÈS

Tot i que se'n mengen a tot Catalunya, al Vallès són molt característics. A Caldes de Montbui, per exemple, ja fa més d'un segle que s'elaboren carquinyolis amb ous, llet, sucre, farina i ametlles; se'n poden comprar a la pastisseria Alvero. També es fan borregos, un dolç elaborat amb farina, sucre, mantega, matafaluga i anís, que té més de dos-cents anys d'història i un nom ben curiós.

Les pastisseries de Cardedeu sempre en tenen i han anat treballant la recepta tradicional per crear curioses variacions: a més del cruixent tradicional, n'hi ha de tou i per Nadal ofereixen torró de borrego, una sorprenent fusió amb el torró de Xixona. Se'n poden comprar a la pastisseria Domingo Vila i a la pastisseria Ricós. Tots dos dolços són semblants als bisbalencs, típics de la Bisbal d'Empordà, fets de pasta de massapà, ametlla, pinyons i cabell d'àngel. Es poden comprar a la pastisseria Sans Bisbalenc, a la Bisbal.

PA DE PESSIC DE VIC

El pa de pessic és popular a tot Catalunya, però a Vic encara ho és més. Antigament era costum que en les processons patronals es portés un pastís que es repartia després entre els assistents. Aquest pastís era una temptació constant i els pessics que patia sovint abans d'hora van fer que s'anomenés "el pa que es menja a pessics". La peculiaritat del de Vic és que, si està fet segons la norma, les clares d'ou es munten amb vímet, i no amb la clàssica batedora. Se'n pot comprar a diverses pastisseries del centre de Vic.

PANELLETS DE TOTS SANTS

Els panellets es mengen amb les castanyes torrades i els moniats la nit del 31 d'octubre. La base d'aquests pastissets es prepara amb sucre, ametlla crua, una mica de ratlladura de pell de llimona i una mica de patata o moniato bullit. Amb petites porcions d'aquesta massa es fan diferents formes que es cobreixen amb pinyons, ametlles torrades, avellanes, coco, xocolata, cireres confitades, etc. per fer-ne les diferents varietats. Després es couen al forn, i ja són llestos per assaborir-los acompanyats d'un bon vi dolç. Arribat el moment, se'n poden comprar a totes les pastisseries de Catalunya, però també hi ha qui s'estima més fer-los a casa.

LA CREMA CATALANA

De tan estesa, la crema catalana ja no es pot localitzar en un lloc concret. Fa anys hi havia la tradició de fer-la el dia de Sant Josep, el 19 de març, i era la tieta o l'àvia qui havia de preparar aquestes postres. Avui el ritual ha

VILAFRANCA ÉS RECONEGUDA PER ELABORAR UNES POSTRES EXQUISIDES: LES CATÀNIES, QUE SÓN AMETLLES CARAMEL·LITZADES BANYADES EN XOCOLATA BLANCA I COBERTES DE XOCOLATA NEGRA EN POLS

passat a la història i la crema catalana es menja durant tot l'any i com a postres de qualsevol àpat. Se serveix en cassoles de fang amb sucre cremat i caramel·litzat pel damunt.

Reboisteria.

GREMI DE PASTISSERIA DE BARCELONA

DE PLATS ENSUCRATS

A LA INTRODUCCIÓ A L'EDICIÓ CRÍTICA DEL LLIBRE DE SENT SOVÍ, RUDOLF GREWE AFIRMA QUE ÉS POSSIBLE PARLAR D'UNA CUINA CATALANA MEDIEVAL AMB PERSONALITAT PRÒPIA.

Assenyalava Grewe que nombrosos plats *a la catalana* figuren en receptaris estrangers de l'època i, convençut de la influència exercida per la nostra cuina a Europa, remarcà que moltes receptes del *Sent Soví* -el primer gran receptari català de cuina medieval- són l'origen d'elaboracions posteriors a la Itàlia renaixentista.

En èpoques passades, a casa nostra, destacà l'anomenat *manjar blanc*, una recepta molt popular a les cuines medievals i renaixentistes de tot Europa que, segons Grewe, podria tenir origen peninsular, atès que tant el sucre com l'arròs són de procedència àrab i que l'ametlla representa un dels seus ingredients bàsics. Avui dia pot sorprendre que aquesta menja, tan popular antigament, consistís en una crema espessa elaborada amb pit de gallina, farina d'arròs, ametlles i sucre. Per cuinar-la, es preparava una llet d'ametlles amb el brou de bullir l'au, que es feia coure al foc amb la farina d'arròs i el pit de gallina ben picat o esfilagarsat. Al conjunt s'hi afegia sucre i, de vegades, un xic d'aigua de roses per aromatitzar. La barreja es remenava contínuament, per evitar que s'enganxés a la cassola, i un cop espessa se servia empolsada amb sucre polvoritzat.

Malgrat ser una preparació ensucrada, el *manjar blanc* medieval constituïa un menjar de cullera, i com a tal es consumia durant l'àpat. Amb el pas del temps, però, s'han afegit i perdut ingredients pels camins de l'evolució, que han acabat per convertir-lo en una combinació potser més plausible per als gustos d'avui dia. El menjar blanc actual, del qual les terres tarragonines fan bandera, ha esdevingut unes postres, i ja no inclou el pollastre. Val a dir que, a Turquia, encara es preparen unes postres molt semblants al *manjar blanc* original.

Superada la prevenció inicial per la presència del pollas-

tre, resulta sorprenentment agradable, cosa que ens duu a pensar que, de vegades, és difícil trobar la millor manera de catalogar un plat. Josep Pla, referint-se al *relleno*, afirmava que mai no havia sabut si es tractava d'un plat o unes postres. Aquesta menja empordanesa de festa, de la qual també existeixen versions del Maresme, es pot cuinar tant amb pomes com amb peres, encara que Pla era un ferm defensor d'aquestes últimes. Avui dia se'n poden utilitzar varietats com l'*ercolini*, que suporta la cocció amb dignitat, sense desfer-se. El *relleno*, que s'ha denominat tota la vida amb aquest mot, no tan sols indica farciment, sinó que evoca una particular combinació de sabors, textures i aromes que, naturalment, admet múltiples variacions personals, en funció de la procedència geogràfica del cuiner i els gustos particulars de cadascú. Es tracta d'una base de carn picada, a la qual es pot afegir sucre, pela de llimona ratllada, ou, canyella, galeta picada, pi-nyons, ametlles, melindros i, fins i tot, un xic de xocolata.

Com ja deuen haver endevinat, es tracta d'un plat elaborat, que requereix paciència i cura en la preparació. És per això que, si no estan per gaires orgues, els en recomano una versió simplificada, per bé que força reeixida. Posin un parell de botifarres dolces en un cassola, ben punxades i just cobertes d'aigua, amb mig canonet de canyella i la pela de mitja llimona. Facin-les coure a poc a poc, fins que l'aigua gairebé s'hagi evaporat. Afegeixin a la cassola un bon raig de vi dolç i dues pomes pelades i tallades a vuitens, i allarguin la cocció fins que el vi s'hagi evaporat i les botifarres comencin a desprendre un suc ros, una mena de caramel, que s'ha de deixar barrejar amb la poma durant uns minuts, vigilant que no es cremi. El plat pot menjar-se tant fred com calent. Fer-ho al principi o bé al final de l'àpat, això ja és decisió de cadascú.

SARA BOSCH

L'ORGANITZACIÓ POLÍTICA

- L'Estatut d'autonomia de Catalunya de 2006 constitueix la normativa bàsica.
- Estableix una autonomia legislativa i competències executives.
- La Generalitat de Catalunya és la institució política que integra el Parlament, el Govern i el president.

LLENGUA I CULTURA

- Catalunya ha donat figures importants en arts, humanitats i investigació científica: Gaudí, Miró, Dalí...
- La llengua pròpia, el català, és oficial al costat de la llengua oficial a tot l'Estat, el castellà. Té reconeguts usos oficials a la UE.
- La Generalitat promou la llengua pròpia, perseguida en bona part dels darrers tres segles, alhora que equipara en drets les dues llengües. El català, parlat pel 75% de la població i entès pel 95%, té una gran vitalitat social i acadèmica, literària —tant en els 10.000 llibres anuals com en la traducció a altres llengües— i a Internet, on té el domini propi .cat
- Àrea lingüística del català: 10 milions de persones de 4 Estats europeus. Catalunya, Illes Balears, País Valencià i una franja d'Aragó a Espanya; Andorra; Rosselló al sud de França, i la ciutat sarda de l'Alguer, a Itàlia.

HISTÒRIA

- Habitada ja en època prehistòrica, grecs, fenicis i cartaginesos influeixen en els ibers. El segle I aC, Roma s'hi imposa, amb capital provincial a Tàrraco. Després de l'etapa visigoda, el 714 hi ha la penetració arabomusulmana, per bé que el territori és progressivament conquerit pels francs.
- Els comtats de la Marca Hispànica s'independitzen dels francs ja al segle X. El segle XII aquest territori en constant expansió es comença a anomenar Catalunya. La unió matrimonial del comte Ramon Berenguer IV amb la filla del rei d'Aragó, el 1137, dona lloc a la Corona d'Aragó i a la continuació de l'expansió al sud i a la Mediterrània (sobretot a les Balears, Sardenya, Sicília, el Regne de Nàpols).
- Es configura un sistema polític pactista que cristal·litzarà en la Diputació del General (Generalitat), a finals del XIII. El 1469, el matrimoni del rei Ferran II d'Aragó amb Isabel de Castella crea la monarquia hispànica, tot i que Catalunya manté la condició d'Estat amb institucions, constitucions i drets propis fins al segle XVIII.
- Al final de la guerra de Successió, un conflicte estès a nivell europeu, Barcelona es rendeix a les tropes dels Borbons l'11 de setembre de 1714. El nou rei, Felip V,

instaura un sistema absolutista, substitueix la llengua catalana pel castellà en l'àmbit públic i liquida les institucions i el sistema constitucional propis. El segle XIX, Catalunya esdevé la regió més industrialitzada i s'inicia la revifalla de la cultura i la llengua catalanes.

• El 1914 recupera un petit gest d'autogovern, la Mancomunitat, abolit per la dictadura del general Primo de Rivera (1923). La República (1931) torna a donar autonomia a Catalunya amb un nou Estatut que instaura la Generalitat, i s'inicia un procés de recuperació de la normalitat democràtica i cultural. El 1936 esclata la Guerra Civil espanyola. El 1939 Catalunya és ocupada per l'exèrcit del general Franco i la dictadura comporta exili, mort i repressió. Suprimeix l'Estatut i prohibeix l'ús públic del català.

• Després de la mort de Franco (1975), i la Constitució de 1978, es restableix de manera provisional la Generalitat catalana (1977), en la persona del president exiliat, Josep Tarradellas. El 1979 s'aprova l'Estatut català, que restableix l'autogovern. Els últims presidents de la Generalitat han estat Jordi Pujol (1980), Pasqual Maragall (2003) i José Montilla (2006). El 2006 Catalunya ha reformat l'Estatut per ampliar-ne les competències.

Per a més informació: www.genocat.cat

TERRITORI, POBLACIÓ

Superfície: 32.107 km²
Habitants (nombre): 7.083.618
Capital: Barcelona
Nombre de municipis: 946

SÍMBOLS

La bandera catalana
L'himne nacional: *Els Segadors*
La Diada: l'Onze de Setembre
Patró: Sant Jordi, 23 d'abril, Dia del Llibre i de la Rosa

ECONOMIA I SOCIETAT

PIB (milions EUR): 152.704
PIB per Capita (EUR): 22.013
Renda familiar bruta per capita (EUR): 16.370
Nombre d'estudiants universitaris: 225.969
Nombre anual d'estudiants ERASMUS: 4.300

CULTURA CATALANA SINGULAR i UNIVERSAL

FRANKFURT BOOK FAIR 2007

MIQUEL
BARCELÓ